

## Dxyi'dxyi ra' nin baca'h San Marcu xcweenta Jesucristu

*Baluu'yi Jwahn nin ruro'bañihsa*

*(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)*

<sup>1</sup> Squii' guza'loh dxyi'dxyi cuubi nin naa xcweenta Jesucristu, Llii'n Dxiohs. <sup>2</sup> Baca'h guehtu Isaiás squii':

Bwa'ha —rahbi Dxiohs loh Llii'n Ñi'h—  
zixe'hla'hn mwergaloh nin guiñi'  
xchi'dxyi'hn,

la'h ba guzee ñiidxiuu tin guunn za'ca ba xneziuh lu'h.

<sup>3</sup> Ziuu' ba tuhbi lahta loh dahan desiertu, ya jweersi roo' za'bi rsiaa'ha guiñi' ba rsiaa'ha loh ra' bwiinn:

“Gulgui'hnn za'ca xneziuh Dxiohs, gulgui'hnn derehchun.”

<sup>4</sup> Pwihsi bi' Jwahn tin baro'bañihsa ba la'h ra' bwiinn nez loh dahan desiertu, ya rahbi Jwahn:

—Gulgasagu'u'dzi sto' tu nee cun chioobaañihsa za tu, tin zi'chi gusia'pitii Dxiohs xtuhlda tu.

<sup>5</sup> Ya la'h ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn cun garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' nin rnabwa' Judea biria'h ra' ba tin zeegaca'dxiahga ra' ba dxyi'dxyi ra' nin rñi' Jwahn, ya cun neezaa baxo'baduhlda ra' ba garaa xtuhlda ra' ba, chi'chi baro'bañihsa Jwahn la'h ra' ba loh gui'w Jordahn. <sup>6</sup> Nin guhca xahba Jwahn naa dxihdxi camehyu, neezaa biyi'bi du'h tuhbi du'hdxihdxi la'n tihxi Jwahn, ya

nin gudahw Jwahn guhca bwi'tsisuu cun dzihn la'n dahan, <sup>7</sup> neezaa rahbi Jwahn loh ra' bwiinn:

—Di'tsihn zi' stuhbi bwiinn nin lasahcaru loon; ayi lasahca'hn loh bwiinn nin dxi' chi, hasta gaca'hn mooza nin cwe'he tahba ba ñaa' ba ayi lasahca'hn. <sup>8</sup> Na'h ruo'bañi'sahn la'h tu cun ñihsa, per la'h ba cu'tii ba Spíritu Saantu la'n lasto' tu.

*Jwahn baro'bañihsa la'h Jesuhs*

*(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)*

<sup>9</sup> La'n dxyih chigah ra' badzihn Jesuhs ze' Ñi'h nez guiidxyi Nazaret distrihtu xteenn guiidxyi Galilea, ya baro'bañihsa Jwahn la'h Ñi'h loh gui'w Jordahn, <sup>10</sup> ya loh nin baria'h Jesuhs loh ñihsa, bwa'ha Ñi'h billaala dxibaa' chi'chi biehta Spíritu Saantu yihca Jesuhs zigazi tuhbi palohmwi'hn. <sup>11</sup> Hohr chi gahca bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha guñi' Dxiohs nez dxibaa' rahbi Ñi'h:

—Yi'h naa lu'h Llii'nahn nin nadzii'hihn, nee riahxi duuxa'hn pur yi'h.

*Gudxi'hyi bwiinndxaba xa ñusagui'hi ba la'h Jesuhs*

*(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)*

<sup>12</sup> Ya seguihdu gahca gwanees Spíritu Saantu la'h Jesuhs loh tuhbi dahan desiertu, <sup>13</sup> ya guyuu' Ñi'h nez chi chwa'ha dxyih chwa'ha gue'la nez lahda ra' maan duuxa, ya gudxi'hyi bwiinndxaba xa ñusagui'hi ba la'h Jesuhs tin ayi ñuzo'badxiahga Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin chin गया'loh bwi'hnnee bwiinndxaba la'h Ñi'h zi'chi, chi'chi badzihn ra' aanjla ra' tin gwanees ra' ba xlimentu Jesuhs.

*Jesuhs guzo'baloh cayuhnn xtsi'n Xtaada Ñi'h  
guihdxyi Galilea*

*(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)*

<sup>14</sup> Yaque guya'loh basie'w ra' ba la'h Jwahn nin ruro'bañihsa la'n latsidxi'ba, chi'chi zee Jesuhs nez guihdxyi Galilea ya ri'chi guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi guelrnabwa' xteenn Dxiohs, <sup>15</sup> rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn:

—La'h dxyih nin baca'hbwa' Dxiohs badzihn, pronta guinabwa' Ñi'h, ni'chin gulgasaguu'dzi sto' tu pur xtuhlda tu, ya gulchechiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs nin guta'h la'h tu loh duhlda.

*Jesuhs gudihdxyi la'h ra' tahpa bwiinn tin gaca  
ra' ba xpwiinn Ñi'h*

*(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)*

<sup>16</sup> Ya guyuu' tuhbi dxyih zeezah Jesuhs rwaa' ñisado' xteenn Galilea ya ri'chi bwa'ha Ñi'h chiohpa bwiinn rigala'h ra' ba dxihxi bwehlda loh ñihsa; tuhbi ba laa Simohn ya stuhbi ba naa bwihtsi ba nin laa Andrehs, <sup>17</sup> chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gultaa'na'hla na'h, tin desde nnahdxyih cwiidxi tu bwiinn ra' xcweenta xquelrnabwa' Dxiohs xlawaa'ha riate'he tu bwehlda.

<sup>18</sup> Hohrchi gahca basia'han ra' ba xchihxi bwehlda ra' ba ya chi'chi zeenee ra' ba la'h Jesuhs. <sup>19</sup> Ya mas delaanta ru bwa'ha Jesuhs la'h Jacobo cun la'h Jwahn llii'n Zebedeu, rii ra' ba cwee' laancha ra' ba cagadxihba ra' ba dxihxi bwehlda, <sup>20</sup> ya gudihdxyi Jesuhs la'h ra' ba tin chena'hla ra' ba la'h Ñi'h, ya basia'han ra' ba Zebedeu xtaada

ra' ba hasta zuu xlaancha ba cun xmooza ba, ya chi'chiyi zeenee Jacobo cun Jwahn la'h Jesuhs.

*Xcweenta tuhbi ndxi'hw nin babwe'he Jesuhs tuhbi bwiinndxaaba sto' ñi'h guiidxyi Capernaum (Lc. 4.31-37)*

<sup>21</sup> Chin badzihndee ra' ba la'h Jesuhs guiidxyi Capernaum, chi'chi badzihn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel ra', nee gwah Jesuhs la'n xquido' bi'ti'hn ra' ba tin baluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn, <sup>22</sup> ya badxyigaa' loh ra' bwiinn chi ziga forma nin baluu'yi Ñi'h la'h ra' ba zigapa'h tuhbi bwiinn nin rnabwa', ayi ziga dxi'h ruhnn ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, <sup>23</sup> nee la'n guido' chi zuu tuhbi ndxi'hw nin gyyuu' tuhbi bwiinndxaaba sto' ñi'h, ya gudidxyidxiah bwiinndxaaba nin nuu sto' ndxi'hw chi rahbi ba:

<sup>24</sup> —¡Ayy, basaa'n la'h nu ayi xi guunnee lu'h la'h nu, Jesuhs nin ze' guiidxyi Nazaret! ¿Xixnaa ze'gañichiloh lu'h la'h nu? ¡Na'h nu'nbwa'n yi'h, yi'h nin naa lu'h Bwiinn Saantu nin gulu'nehza Dxiohs!

<sup>25</sup> Chi'chi gudxyildxyineedxyi'dxyi Jesuhs la'h bwiinndxaaba chi rahbi Ñi'h:

—¡Bata'w rwaa' lu'h tin baria'h sto' bwiinn ca!

<sup>26</sup> Chin bihn bwiinndxaaba chi dxyi'dxyi ra' rii', gudxiindxiah bwiinndxaaba chi la'h ndxi'hw chi, chi'chi gudidxyidxiah bwiinndxaaba chi chin baria'h ba sto' bwiinn chi, <sup>27</sup> ya garaa ra' ba badxyigaa' loh ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Xi ni'ca ra'? ¡Pwehda nacuubi ra' dxyi'dxyi ra' rii' nin ruluu'yi ba, ya hasta bwiinndxaaba ra' ruzo'badxiahga xchi'dxyi ba!

<sup>28</sup> Ya lwehgu bidi'chi dxyi'dxyi xcweenta nin bwi'hnn Jesuhs loh garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' xteenn distrihtu Galilea.

*Basiaca Jesuhs la'h xnaanswehgra Simohn Pedru*

*(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)*

<sup>29</sup> Chin baria'h Jesuhs la'n guido' bi'ti'hn chi, chi'chi zenee Ñi'h Jacobo cun Jwahn cun snuhn ra' xpwiinn Ñi'h yihdzi Simohn cun Andrehs, <sup>30</sup> ya xnaanswehgra Simohn jweertaroo' nuu ba llia'h, ya chin badzihn Jesuhs chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h nuu naani'hn chi llia'h, <sup>31</sup> chi'chi gyyuu'tii Ñi'h hasta na' ba, ya guna'zu Ñi'h naa ba tin gutestii Ñi'h la'h ba, ya hohra chi gahca baria'h llia'h chi tihxi naani'hn chi, chi'chi gwastii ba tin bwi'hnncha'yi ba nin gudahw ra' ba.

*Basiaca Jesuhs ziahan ra' bwiinn nin rahcallu'hu*

*(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)*

<sup>32</sup> Ya hohra nin zohbaya'zi gubihdxyi, para cwiw gue'la la hohra chi gwanee ra' bwiinn guihdxyi garaa ra' bwiinn nin rahcallu'hu cun nin nuu ra' bwiinndxaaba sto' ra' Ñi'h, <sup>33</sup> ya badiaa'ha gaduhbi guihdxyi ra' ba rwaa' yuu' hasta nuu Jesuhs, <sup>34</sup> ya basiaca Jesuhs garaaloh gueldxyihdxyi nin rahca ra' ziahan bwiinn, ya laasii nu'nbwa' ra' bwiinndxaaba ra' chi chyua naa Jesuhs, ni'chin nin

ayi basaa'n Ñi'h ñiñi' ra' bwiinndxaaba chi chyu naa Ñi'h.

*Jesuhs baluu'yi xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn guihdxyi ra' nin rnabwa' Galilea*

*(Lc. 4.42-44)*

<sup>35</sup> Ya chin barah gue'la, rsiiyido' run biria'h Jesuhs guihdxyi chi tin gwah Ñi'h tuhbi lahta hasta ayi chyu bwiinn nuu' tin gudihdxi-gunaaba Ñi'h la'h Xtaada Dxiohs Ñi'h. <sup>36</sup> Ya seguihdu Simohn cun snuhn ra' xpwiinn Ñi'h bagadxi'hyi ra' ba la'h Ñi'h, <sup>37</sup> ya chin badxeela ra' ba la'h Ñi'h rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Ziahan ra' bwiinn xclaa'dzi gwa'ha yi'h.

<sup>38</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulchoo'ho guihdxyi ra' nin ria'han ra' gahxu tin nahpa gulu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn guihdxyi ra' chi tin ni'chin gulu'nehza Dxiohs na'h loh guidxyiyuh.

<sup>39</sup> Ya zi'chi guca'nzaa Jesuhs gaduhbi nehza guihdxyi Galilea tin baluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' bi'tu'hn ra' xteenn ra' guihdxyi ra' nin rnabwa' guihdxyi Galilea, neezaa babwe'he Ñi'h bwiinndxaaba ra' sto' ra' nuu ra' bwiinn.

*Basiaca Jesuhs la'h tuhbi bwiinn nin rahchyi guii'dxiu tihxi ñi'h*

*(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)*

<sup>40</sup> Ya tuhbi dxyih, gwah tuhbi ndxi'hw nin rahchyi guii'dxiu gaduhbitii' tihxi ñi'h loh Jesuhs, tin bazu'nllihbi ba nez loh Jesuhs ya chi'chi guñi'nalaasa ba loh Ñi'h rahbi ba:

—Na'h na'nnahn zuhnn lu'h gahn gusiaca lu'h na'h sidela zizi'guehlda lu'h —rahbi ndxi'hw chi.

<sup>41</sup> Ya balahsasto' Jesuhs la'h ndxi'hw chi, chi'chi basaga'h Ñi'h naa Ñi'h tin cun naa Ñi'h bidxi' Ñi'h tihxi ba chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn chi:

—Xclaa'dzihn gusia'cahn yi'h; la'lu'h biaca.

<sup>42</sup> Ya chin गया'loh guñi' Ñi'h zi'chi lwehgu si guñichiloh gueldxyihdxyi chi tihxi ndxi'hw chi, <sup>43</sup> ya gunabwa' Jesuhs loh ba ayi xi guuyitii' ba loh ra' bwiinn nin basiaca Ñi'h la'h ba, <sup>44</sup> chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:

—Sola chee lu'h loh bixohza tin gwa'ha ba la'lu'h biaca, ya chin cha'loh gwa'ha ba tihxi lu'h, badi'hi tuhbi guelrgaa'da ziga rnabwa' xlehyi Moisehs tin gacabwa' ra' bwiinn la'lu'h biaca.

<sup>45</sup> Per la'h ndxi'hw chi ayi gudxihpa sto' ba, mahzi ru bati'chi ba dxyi'dxyi xcweenta nin basiaca Jesuhs la'h ba. Ni'chin nin bia'han Jesuhs loh dahan laasii ayi ñahca ñiu'garii Ñi'h labwenutii', laasii ñuta'wnaa ra' bwiinn la'h Ñi'h bwiinn garaa nehza nin zeegui'ha la'h Ñi'h.

## 2

*Basiaca Jesuhs la'h tuhbi bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi*

*(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)*

<sup>1</sup> Chin gudii'dxi paaldaa dxyih, gubia'garii Jesuhs stuhbi loh gui'dxyi Capernaum, ya bihn ra' bwiinn zuu Jesuhs la'n tuhbi yuu', <sup>2</sup> ya badiaa'ha ra' ziahan bwiinn ri'chi, ya hasta ayi ru nuu ñadzihn ra' ba rwaa' pweerta xteenn yuu' chi, ya la'h Jesuhs cagaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h

ra' ba, <sup>3</sup> ya hohra pa'h chi badzihndee ra' tahpa bwiinn la'h stuhbi bwiinn na' bwiinn chi loh tuhbi lu'hn, ayi nuu ñiñi'bi ba, <sup>4</sup> ya ndxi'hw ra' chi guclaa'dzi ra' ba ñiu'tii ra' ba hasta zuu Jesuhs, per ayi bidxeela ra' ba canehz ñiu'tiinee ra' ba la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi laasii ziahan bwiinn rii ri'chi, ni'chin mejor gucah ra' ba yihca yuu', chi'chi baxaala ra' ba yihca yuu' hasta batehta ra' ba la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi cun xlu'hn ba hasta nez loh Jesuhs, <sup>5</sup> ya chin bwa'ha Jesuhs nin bwi'hnn ra' ba gwachiisto' ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw nin rahcallu'hu chi:

—Llii'nahn, la'h xtuhlda ra' lu'h basia'pitiilahn.

<sup>6</sup> Ri'chi zohba ra' paaldaa ra' mwehsu nin ru-luu'yi lehyi, ya bwi'hnn ra' ba lligaaba: <sup>7</sup> “¿Xixnaa rñi' ndxi'hw ca zi'ca? ¡Cañi'yah ba la'h Dxiohs chin rñi' ba squii'! ¡Tuhbidxi'h Dxiohs rusia'pitii duhlda!” <sup>8</sup> Ya la'h Jesuhs la'Ñi'h guhcabwa' xi lligaaba riiyuhnn ra' ba chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Cayahca naxihn yihca tu cun lligaaba nin riiyuhnn tu na'h cañi'yaan la'h Dxiohs. <sup>9</sup> Cuun nin ayi guinagahn ga'pihn loh ndxi'hw rii': “La'xtuhlda lu'h basia'pitii Dxiohs”, laasii ayi nin tuhbi nin gwa'ha gu rahca'hn, per sidela ga'pihn: “Gwastii tin batiaa'ha xlu'hn lu'h tin bwaa”, zahca gwa'ha tu gu biaca bi o ayi biaca bi. <sup>10</sup> Yannah tin gacabwa' tu na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw nee na'pahn guelrnabwa' loh guidxyiyuh tin gusia'pitiin gallee xtuhlda tu, ni'chin cañi'n loh bwiinn rahcallu'hu rii', <sup>11</sup> rñi'n: “Gwastii tin batiaa'ha xlu'hn lu'h tin bwaa yihdzi lu'h.”



<sup>12</sup> Ya hohra chi gahca gwastii ndxi'hw chi bati'ha ba xlu'hn ba ya nez delaanta loh gallee ra' bwiinn nin rii ri'chi, ya bare'h ba la'n yuu' chi, chi'chi badxyigaa' duxa loh ra' bwiinn cun neezaa badi'hi ra' ba guelzuxchiilli la'h Dxiohs, rahbi ra' ba:

—¡Bayinnahsihn bidia'han nu'h tuhbi dzi'n roo'!

*Jesuhs gudihdxyi la'h Levih*

<sup>13</sup> Ya seguihdu gwah Jesuhs rwaa' laguhn xteenn Galilea stuhbi, ya ri'chi badi'ha ziahan bwiinn, ya baluu'yi Jesuhs la'h ra' ba, <sup>14</sup> ya ri'chi biria'h Ñi'h tin zee Ñi'h stuhbi nehza, ya loh nin gudii'dxi Jesuhs gahxu cwee' tuhbi caseta xteenn impweestu bwa'ha Ñi'h la'h tuhbi bwiinn nin laa Levih nin rsadxihlli impweestu, llii'n Alfeu; zohba ba loh tuhbi yagaxiyyi, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Gudaa'na'hla na'h.

Lwehgu si gwasu'nchii Levih ya zeenee ba la'h Ñi'h.

*Guñi' Jesuhs xinaa rahwnee Ñi'h la'h ra' bwiinn duhlda*

*(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)*

<sup>15</sup> Ya tuhbi dxyih, gwanee Jesuhs la'h xpwiinn Ñi'h rwaa' yihdzi Levih laasii baguhn ba gwatahw Jesuhs tuhbi guelwahw rwaa' yihdzi ba, ya neezaa ziahan ra' nin rsadxihlli impwestu para Roma cun snuhn ra' bwiinn nin ayi ruzo'badxiahga xlehyi guehtu Moisehs zohba ra' ba loh mweella cun Jesuhs tuhsi juunta cun garaa xpwiinn Ñi'h, ziahan za naa xpwiinn Ñi'h, <sup>16</sup> ya chin bwa'ha ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cun bwiinn

fariseu ra' cayahwnee Jesuhs la'h ra' bwiinn chi, chi'chi rahbi ra' ba loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—¿Xixnaa rahwnee xmwehsu tu la'h ra' bwiinn nin rusadxihlli impwestu cun bwiinn ra' nin ayi ruzo'badxiahga xlehyi Moisehs?

<sup>17</sup> Chin bihn Jesuhs xi guñi' ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Bwiinn ra' nin ayi xi rahca ayi xchi'hn ra' ba dutohra, mejor chee dutohra hasta rahcallu'hu ra' bwiinn; na'h ayi ze'ldatiidxyidxi'hn la'h ra' bwiinn za'ca sino que ze'ldahn tin cwiiidxyihn la'h ra' bwiinn nin nuu xtuhlda ra' ñi'h.

*Jesuhs gudxixtee' xinaa ayi rucwaa'han ra' xpwiinn Ñi'h*

<sup>18</sup> Guyuu' tuhbi dxyih cagacwaa'han ra' xpwiinn ra' Jwahn nin ruro'bañihsa cun xpwiinn ra' fariseu, ni'chin gwah ra' paaldaq ra' bwiinn hasta zuu Jesuhs tin rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Xpwiinn ra' Jwahn cun xpwiinn ra' fariseu ra' rucwaa'han ra' ba, ya xpwiinn ra' lu'h ¿xixnaa ayi rucwaa'han ra' ba?

<sup>19</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta zahca gucwaa'han bio'za loh tuhbi saa' gaduhbi nin riinee ra' ba la'h nu'binbahyi? Zi'chilla na'h ayi nuu gucwaa'han ra' xpwiinnra'n gaduhbi nin nuuneera'n ba, <sup>20</sup> per ziuu' dxyih nin gucwaa'han ra' ba chin cwe'caa ra' ba nin bachinaa. <sup>21</sup> Sidela chezahnee ra' ba xcweenta dxyi'dxyi cuubi ra' nin rulu'yi'hn la'h ra' ba tuhsi cun costumbre yu'xa ra' nin ayi gallu'yi, naa ra' ba ziga tuhbi bwiinn nin ruhnn rramieenda tuhbi lahdxicuubi cun tuhbi lahdxu yu'xa, pwihsi ayi nin tuhbi bwiinn nin ruhnn zi'chi laasii

lahdxicuubi chi rgo'bañuhun lahdxiyu'xa chi ya mahzi ru rga'llu ziroo' run, <sup>22</sup> o, neezaa naa ra' ba ziga tuhbi dxihdxi yu'xa ya guida'h vihnnu cuubi la'n dxihdxi chi ya cun bwih jweerta chi zichiezan dxihdxi yu'xa chi ya ziñichi vihnnu chi cun dxihdxi, ni'chin mejor guida'h vihnnu cuubi la'n dxihdxi cuubi.

*Bataa'ha xpwiinn Jesuhs trihgu dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel*  
(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

<sup>23</sup> Nee tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, zeezahnee Jesuhs la'h xpwiinn Ñi'h nez loh yuh hasta na' trihgu, ya bachywa'h ra' xpwiinn Ñi'h trihgu, chi'chi gullo'ba ra' ban tin bire'h bwii'dzi'hn ra' chi gudahw ra' ban, <sup>24</sup> ya nuhn ra' bwiinn fariseu ra' nin rii nez chi bwa'ha ra' ba nin cayuhnn ra' xpwiinn Jesuhs chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Xixnaa ruhnn ra' xpwiinn lu'h nin ayi naa xnehza guunn bwiinn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel?

<sup>25</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta nin tuhbi nagahdxi gu'lda tu loh Xchihtsi Dxiohs hasta rñi' xa bwi'hnn guehtu Davihd cun xpwiinn ba chin bichia'han ra' ba? <sup>26</sup> Pwihsi gyyuu'tii Davihd la'n xquido' Dxiohs chin guhca guehtu Abiatar bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza, guca'ha Davihd pahn nin nuu la'n guido' chi, nee naa ra'n ziga guhn nez loh Dxiohs ya la'h Davihd cun xpwiinn ba gudahw ra' ba pahn chi, nee zohba loh xchi'dxyi Dxiohs bixohza si gahw pahn chi.

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

27 —Dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn guhcan para bwiinn ra', ayi bwiinn dxi'h para dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn, 28 ni'chin na'h, ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, hasta nee dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn na'pahn dxyi'dxyi guiñi'n cuun nin naa xnehza guunn bwiinn.

### 3

#### *Bwiinn nin gubihdzi naa ñi'h*

*(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)*

1 Chin guhca stuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel guyuu'tii Jesuhs la'n tuhbi guido' bi'ti'hn, ya la'n guido' chi zohba tuhbi ndxi'hw nin gubihdzi naa ñi'h, 2 ya cayahpa dzi'tsi ra' bwiinn la'h Ñi'h gu zusiaca Jesuhs la'h bwiinn nin rahcallu'hu dxyih chi nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn laasii xclaa'dzi ra' ba chetachi ra' ba xquelchiah Ñi'h nezloh ra' bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bwiinn Israel, 3 chi'chi rahbi Jesuhs loh ndxi'hw nin gubihdzi naa ñi'h chi:

—Gwasu'nchii, tin guda'a'biiga galaayi rii'.

4 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn dxixi'hw chi:

—¿Cuun nin rusaa'n lehyi gaca dxyih nin ruzi'laa'dzi nu'h? ¿Ta dzi'n za'ca o dzi'n dxaaba? ¿Ta zalda'h nu'h bwiinn loh guelguhchi o zasaa'n nu'h gachi ba?

Per la'h ra' bwiinn chi cun ayi guñi'tii' ra' ba, 5 chi'chi bwa'ha nadxyi'chi Jesuhs loh ra' garaa ra' bwiinn nin rii gadiidxi Ñi'h ya guhca nalaasa sto' Ñi'h laasii bwa'ha Ñi'h ayi riasa lasaa' ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw nin gubihdzi naa ñi'h chi:

—Batsi'yi naa lu'h.

Ya chin batsi'yi naa ndxi'hw chi lwehgu si biaca naa ba, <sup>6</sup> ya la'h ra' bwiinn dxixi'hw ra' chi o sea bwiinn fariseu ra' biahca ra' ba tuhsi cun bwiinn ra' nin naa ra' xpartihdu Herodes tin bwi'hnn ra' ba lligaaba xa gadxiinn ra' ba la'h Jesuhs.

*Basiaca Jesuhs ziahan ra' bwiinn rwaa' laguhn xteenn Galilea*

<sup>7-8</sup> Ya seguihdu zeenee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h rwaa' laguhn xteenn Galilea, ya zeena'hla ra' ziahan bwiinn la'h Ñi'h laasii rihnn ra' ba ruhnn Ñi'h ziahan dzi'n roo' nee xclaa'dzi ra' ba gwa'ha ra' ba dzi'n roo ra' nin ruhn Ñi'h. Bwiinn ra' chi guhca ra' bwiinn guiidxyi Galilea cun bwiinn guiidxyi Jerusalehn cun ziahan ru ra' bwiinn guiidxyi Judea cun bwiinn guiidxyi Idumea, bwiinn stuhbi lahdu gui'w Jordahn, cun bwiinn guiidxyi Tiru cun Sidohn. <sup>9-10</sup> Ya basiaca Jesuhs ziahan ra' bwiinn nin rahcallu'hu ra', ya tantu guclaa'dzi ra' ba ñidxi' ra' ba tihxi Jesuhs tin dxiaca ra' ba ni'chin hasta baca'hnaa lasaa' ra' ba tin ñabiiga ra' ba gahxu cwee' Jesuhs, ni'chin nin rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h tin batsiiga ra' ba tuhbi laancha mahs balaalui'hn nez loh ñihsa tin ayi ñidxi' ru ra' bwiinn la'h Ñi'h nee ayiza xa ñute'h ra' bwiinn la'h Ñi'h, <sup>11</sup> ya guyuu' ra' paaldaa ra' bwiinn nin guyuu' ra' bwiinn dxaaba sto' ra' ñi'h, ya chin zeebiiga ra' ba nezloh Jesuhs ruzu'nllihbi ra' ba nezloh Ñi'h ya jweersi roo' rbwihdxyidxiah ra' ba rahbi ra' ba:

—¡Yi'h naa lu'h Llii'n Dxiohs!

<sup>12</sup> Per la'h Jesuhs gunabwa' Ñi'h la'h ra' bwiinn-ndxaaba ra' chi tin ayi ñiñi' ra' ba chyua naa Ñi'h.

*Jesuhs gului la'h ra' gadzi'h bichiohpa ra' bwiinn nin gaca ra' xpooxtla Ñi'h*

*(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)*

<sup>13</sup> Ya chi'chi gucah Jesuhs yihca tuhbi dahan, ya ri'chi gudihdxyi Ñi'h la'h ra' paaldaa ra' bwiinn nin relaa'dzi Ñi'h tin gusi'dxi Ñi'h la'h ra' ba, ya chin badzihn ra' ba hasta zuu Jesuhs, <sup>14</sup> gului Ñi'h la'h ra' gadzi'h bichiohpa ra' bwiinn nin gaca xpooxtla Ñi'h tin bwi'hnn ra' ba cumpahñu la'h Ñi'h, ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Na'h cu'neezahn la'h tu tin chegaluu'yi tu xchi'dxyi Dxiohs garaa ra' guihdxyi.

<sup>15</sup> Nee badi'hi za Ñi'h guelrnabwa' la'h ra' ba tin basiaca ra' ba la'h ra' bwiinn ra' nin rahcallu'hu cun nin basa'cazii ra' bwiinnndxaaba basiaca ra' ba, <sup>16</sup> ya loh gadzi'h bichiohpa ra' xpwiinn Ñi'h guhca ra' Simohn nin gule'helah Ñi'h Pehdru; <sup>17</sup> Jacobo cun Jwahn llii'n Zebedeu, nin bire'hlah ra' ziga apodo Boanerges, ya nin zee dxyi'dxyi rii' naa llii'n du'h guzi'w; <sup>18</sup> Andrehs, Felipe, Bartolomeh, Mateu, Tomahs, Jacobo llii'n Alfeu, Tadeu cun neezaa Simohn nin guyuu' lahda ra' cananista, <sup>19</sup> cun Judas Iscariote, nin batoo' la'h Jesuhs loh ra' bixohza.

*Baca'hchiah ra' bwiinn, bwiinnndxaaba rahca-nee la'h Jesuhs*

*(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)*

<sup>20</sup> Ya chi'chi biu'gariinee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h tuhbi yuu', ya stuhbi la'ga'h badiaa'ha ziahan

roo' bwiinn ri'chi, ya nin ayi nuu xa ñahwnee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h. <sup>21</sup> Chin bihn ra' lasaa' Jesuhs zi'chi cazahca Ñi'h, gwagui'ha ra' ba cuun Ñi'h laasii bwi'hnn ra' ba lligaaba cache'h loh xigaaba Ñi'h, <sup>22</sup> neezaa mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi nin ze' ra' guihdxyi Jerusalehn rahbi ra' ba:

—Belzebuu nin rnabwa' la'h ra' bwiinndx-aaba cayahcane la'h ndxi'hw rii' ni'chin rahca rabwe'he ba bwiinndx-aaba sto' ra' bwiinn.

<sup>23</sup> Chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h ra' ba tin guñi' Ñi'h loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Xa guunn Belzebuu gabwe'he ba la'hgahca lasaa' bwiinndx-aaba nin rnabwa' ba? <sup>24</sup> Sidela la'h tuhbi gubieerna cwachi ra' ba partihdu tin childxinee lasaa' ra' ba, pwihsi nahpa ziñichiloh guelrnabwa' chi. <sup>25</sup> Zi'chigahca za sidela la'h tuhbi famihyi bwiinn childxinee lasaa' ra' ba pwihsi la'h famihyi chi ayi chuu'hun xchih, <sup>26</sup> ya zi'chi za sidela la'h Belzebuu rabwe'he la'h ra' bwiin-ndx-aaba, ayiza chuu xchih xquelrnabwa' ba laasii lwehgu cha'loh xquelrnabwa' ba.

<sup>27</sup> 'Ayi nuu chyu chu'tii yihdzi tuhbi bwiinn nin nuu ziroo' xjweersi ñi'h tin cwaan ba; sola nin guunn ba galoh guchi'bidu'h ba la'h bwiinn chi zi'chisihn zuhnn ba gahn cwaan ba xixteenn bwiinn chi.

<sup>28</sup> 'Gulgaca'dxiahga nin guñi'n loh tu: nicala chyuulla guñi'yah la'h Dxiohs o chuu xtuhlda bwiinn chi, zahca gusia'pitii Ñi'h xtuhlda ba, <sup>29</sup> per sidela chyuulla guñi'yah la'h Spíritu Saantu Dxiohs zahca ba tuhbi bwiinn duhlda duxa ya nin ayi gusia'pitii Dxiohs xtuhlda bwiinn chi.

<sup>30</sup> Squii' guñi' Jesuhs laasii rahbi ra' bwiinn dxixi'hw chi cayahcanee bwiinn dxaaba la'h Ñi'h.

*Xmah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h*

*(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)*

<sup>31-32</sup> Ya xmah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h badzihn ra' ba hasta cagaluu'yi Ñi'h, per ayi guhca ñabiiga ra' ba hasta zuu Ñi'h laasii dxi'bi ziahan ra' bwiinn rii ri'chi, ni'chin guyuu' nin badi'hi rsohn la'h ra' bwiinn nin zohba gadiidxi cwee' Jesuhs rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Xmah lu'h cun bwihtsi ra' lu'h rii ra' dihtsi jwehra xclaa'dzi ra' ba guñi' ra' ba loh lu'h.

<sup>33</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn chi:

—¿Cuun nin naa xmaa'hn cun bwi'tsi ra'n?

<sup>34</sup> Chi'chi bwa'ha dzi'tsi Ñi'h loh ra' garaa ra' bwiinn nin zohba gadiidxi Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Rii la'h ra' nin naa ra' ziga xmaa'hn cun ziga bwi'tsi ra'n rii', <sup>35</sup> pwihsi chy chi'h zi bwiinn nin guunn nin xclaa'dzi Dxiohs gaca, ni'chi naa ziga bwi'tsihn, bizaa'nahn, cun xmaa'hn.

## 4

*Bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs xcweenta bwiinn nin gulahchi biñih*

*(Mt. 13.1-23; Lc. 8.4-15)*

<sup>1</sup> Stuhbi bweelta guzo'baloh cagaluu'yi Jesuhs la'h ra' bwiinn rwaa' laguhn xteenn Galilea, ya badiaa'ha ziahan bwiinn ri'chi, ni'chin gucah Ñi'h la'n tuhbi lanca nin zuu rwaa' laguhn chi tin gwabiigan loh ñihsa, ya rwaa' laguhn chi badiaa'ha ra' ba tin baca'dxiahga ra' ba nin guñi' Ñi'h



loh ra' ba hasta la'n laancha nin zohba Ñi'h, <sup>2</sup> ya bwii'yidxyi'dxyi Ñi'h ziahan ra' dxyi'dxyi loh ra' ba per cweenta ra' zi, ya loh cayuu'yidxyi'dxyinee Ñi'h la'h ra' ba rahbi Ñi'h:

<sup>3</sup> —Gulgaca'dxiahga: tuhbi ndxi'hw biria'h ba zeetachi ba biñih, <sup>4</sup> ya gaduhbi zeezah ba biaaba nuhnan loh nezyuh, ya gudahw ra' maani'hn ra'n, <sup>5</sup> ya snuhnan biaaba lahda dxiah hasta nuu gulliaa' yuh, ya chin gutahnan, <sup>6</sup> lwehgu gahca bacwihdzi gubihdxyi la'han laasii ayi guyuu' xtulbaa'han gueeta loh yuh ni'chin gubihdzin, <sup>7</sup> ya snuhnan biaaba la'n dulbaa' xteenn yaguihchi ra', ya chin guroo'ru yaguihchi ra' chi bwi'hnn bacaalan ni'chin ayi xi li'hn badi'hi bwii'dzi biñih chi, <sup>8</sup> ya snuhnan biaaba loh yuh za'ca, ni'chiyi guroo' gucah tuhbin ziga treinta lloobwi'hn tihxin ya stuhbin nalayila gucah llooba tihxi ñihza xteenn tuhbigah lloobwi'hn nin gurih loh yuh, ya stuhbin gucah ziahan llooba tihxi tuhbigah ñihza nin naa tuhbi llooba biñih chi.

<sup>9</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Sidela riuu' tu ria'zi tu dxyi'dxyi ra' rii', gulgaca'dxiahgan.

*Jesuhs bwii'yidxyi'dxyi xa naa xquel-wii'yidxyi'dxyi Ñi'h loh ra' Xpwiinn Ñi'h*

<sup>10</sup> Ya chin badi'chi ra' nuhn bwiinn ziahan ra' chi, chi'chi gwabiiga gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h cun spaaldaa ra' bwiinn nin zena'hla la'h Ñi'h tin gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h xi zee loh dxyi'dxyi ra' nin baluu'yi Ñi'h, <sup>11</sup> chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu Dxiohs rñi' loh tu tin gacabwa' tu cohsa ra' xteenn xquelrnabwa' Ñi'h; per la'h ra' bwiinn nin ayi xclaa'dzi dxie'na'hla na'h ni'chin nin rñi'n cweenta ra' si loh ra' bwiinn, <sup>12</sup> laasii nicala dxihn ra' ba nin rñi'n nee gwa'ha ra' ba per ayi gacabwa' ra' ba nee nin ayi gusia'pitii Dxiohs xtuhlda ra' bwiinn chi.

*Jesuhs bwii'yidxyi'dxyi xa naa xcweenta biñih*

<sup>13</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Tayi rahcabwa' tu dxyi'dxyi ra' rii'? ¿Xaalla gacabwa' chi'h tu snuhn ra'n? <sup>14</sup> Ndxihw nin bwi'hnn biñih chi naa ziga nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, <sup>15</sup> ya nuu ra' bwiinn nin naa ra' ziga biñih nin biaaba loh neziuh rihnn ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, per chin babihnn ra' ban chi'chi ze' bwi-inndxaaba mahziru rusia'pitii ba xchi'dxyi Dxiohs nin nabiñih sto' bwiinn chi tin dxia'ldasto' ba xchi'dxyi Dxiohs, <sup>16</sup> ya snuhn ra' bwiinn naa ziga biñih nin biaaba lahda dxiah hasta nuu gulliaa' yuh, ni'chi ra' naa ziga bwiinn ra' nin ruca'dxiahga ra' xchi'dxyi Dxiohs ya guca'ha ra' ban cun guuxta, <sup>17</sup> per coma naa ra' ba zigazi biñih nin ayi ziahan xtulbaa' ñi'h, ni'chin ayi riazah za'ca ra' ba ziga naa xnehza, ni'chilan chin rza'cazii ra' ba pur xchi'dxyi Dxiohs o chin rre'guna'hla bwiinn ra' la'h ra' ba, ya cun rbwe'hesto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, <sup>18</sup> ya snuhn ra' ba naa ziga biñih nin biaaba lahda ra' yaguihchi; ni'chi ra' naa ziga bwiinn ra' nin rca'dxiahga zi xchi'dxyi Dxiohs, <sup>19</sup> ya mahzi ru riuu' ra' ba guelrzaa' xica ra' cohsa xteenn guidxyiyuh rii' cun rza'bi sto' ra' ba gapa ra' ba mweeyi nin rusagui'hi

la'h ra' bwiinn cun rza'biza sto' ra' ba gapa ra' ba garaaloh cohsa ra' nin rbwe'hecaa xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' ra' ba ya lliaa' si rahca ziga bih-ndxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, <sup>20</sup> ya nuu za ra' bwiinn nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs nee riachiisto' ra' ban, naa ra' ba ziga tuhbi ñihza nin rcah ziga treinta llooba, o ziga ñihza nin gucah mas garoordallee llooba tihxi ñi'h o nin gucah ziahan llooba tihxi ñi'h.

*Xcweenta bia'ñih*

<sup>21</sup> Rahbi za Jesuhs loh ra' ba:

—Ayi nin tuhbi nin guca'dxih tuhbi bia'ñih rala'n nee chuula'nan la'n tuhbi caja o zuu'hun llaa'n tuhbi lu'hn; mas cha'yi za'bin guiya' tin guzia'ñih za'can. <sup>22</sup> Zi'chi gahca za ayi nin tuhbi cohsa nin chuula'n nahpa zadzihn dxyih nin gwa'ha ra' ba xiñin, <sup>23</sup> ni'chin nin zohballaala dxiahga ñi'h gulgaca'dxiahga.

<sup>24</sup> Neezaa rahbi Jesuhs:

—Gulguia'ha loh nin rihn tu, cun madxihdu gahca nin rudi'hi tu Dxiohs guni'hi mahzirun ziga madxihdu chi la'h tu neezaa zuni'hi Ñi'h ziahanrun la'h tu. <sup>25</sup> Pwihsi nin nahpan, ziahanrun guica'ha, per nin ayi xi nahpa hasta nin ruhnn ba lligaaba naa xteenn ba ziria'hallu'hun loh ba.

*Xcweenta bwii'dzi biñih*

<sup>26</sup> Neezaa rahbi Jesuhs:

—Ziga naa xquelrnabwa' Dxiohs naa ziga biñih nin ruhnn biñih tuhbi bwiinn loh yuh, <sup>27</sup> para la'h bwiinn chi zeezah chi'zi xquelrnabahan ba ziga guillii-guillii ruhnn ba dzi'n cun rahsi ba gaduhbi nin rtahn biñih cun rroo'hon nin ayi gaann ba,

28 laasii la'h yuh chi ruchioo' la'han; rtahnan ziga tuhbi cwa'n nagaa, rroo'hon, rahcan doh, ya seguihdu rahcan llooba. 29 Ya chin la'n naa llooba para gacan guehta, lwehgu rusia'pitii ba li'hn chi laasii la'h dxyih badzihn nin chapitii'hin.

*Xcweenta bwii'dzi mortahsa  
(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)*

30 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Cuun nin rñah ziga rñah xquelrnabwa' Dx-  
iohs, o xi tuhbi cweenta nin galuu'yi nu'h xa  
naa'han? 31 Naan ziga tuhbi bwii'dzi mortahsa  
nin rahca biñih loh yuh, nee bwii'dzi chi naa  
bi'tu'hnruru loh ra' garaa bwii'dzi nin nuu gaduhbi  
guidxyiyuh, 32 rahca biñihin, rroo'hon, ya loh  
yahga chi ruhnn ra' maani'hn xpichieeza ra' ma  
la'n xpacaalan.

*Forma ziga ruluu'yi Jesuhs la'h ra' bwiinn  
(Mt. 13.34-35)*

33 Ya bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs ziahan cweenta  
loh ra' bwiinn hasta guhcabwa' ra' bwiinn, 34 nee  
garaa xpwiinn Ñi'h chin bia'hannee Ñi'h la'h si ra'  
ba, chi'chi bwii'yidxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba; per loh  
ra' bwiinn zi ayi gudxixtee' Ñi'h xa naa cweenta  
ra' chi.

*Bacwe'za Jesuhs tuhbi bwih roo' loh laguhn  
xteenn Galilea  
(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)*

35 Ya gudxyih dxyih chi gahca, rahbi Jesuhs loh  
ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulchoo'ho choo nu'h stuhbi lahdu rwaal  
ñihsa ca.

<sup>36</sup> Ya gyyuu'tii ra' ba la'n laancha hasta zohba Jesuhs, ya basia'han ra' chi ba la'h ra' bwiinn ziahan ra' chi, ya zee ra' chi'h ba tuhbi loh ñihsa cun neezaa spaaldae ra' laancha zeenee la'h ra' ba stuhbi lahdu rwaa' ñihsa chi, <sup>37</sup> ya gaduhbi zeezah ra' ba loh ñihsa guzo'baloh tuhbi bwih roo' guteesa bwih chi ñihsa ya gyyuu'tii ñihsa la'n laancha. <sup>38</sup> Gaduhbi na'llgahsi Jesuhs la'n laancha chi nucu'ga Ñi'h tuhbi alma'hdu, chi'chi bacwa'hn ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h, rahbi ra' ba:

—¡Mwehsu! ¡La'nu'h caza'bi ñihsa nee para yi'h zigazi ayi xi cayahcatii'!

<sup>39</sup> Chi'chi lwehgu gwastii Jesuhs tin guñi' Ñi'h loh bwih chi cun loh ñihsa tin guridxyii ra'n, <sup>40</sup> chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—¿Xixnaa rdxiyhbi duxa tu? ¿Xixnaa ayi riachisto' tu Dxiohs?

<sup>41</sup> Ya rdxiyhbi duxa ra' ba chi'chi gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Chyuulla naa bwiinn rii'? ¡Hasta bwih cun ñihsa ruzo'badxiahga xchi'dxyi ba!

## 5

*Tuhbi bwiinn gui'hdxyi Gadara nin gyyuu' ziahan bwiinn'dxaaba sto' ñi'h*  
(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

<sup>1</sup> Ya badzihn ra' ba loh yuh xteenn Gadara nin rii stuhbi lahdu rwaa' ñihsa chi, <sup>2</sup> baria'h Jesuhs la'n barcu, lwehgu badxi'loh Ñi'h la'h tuhbi ndxi'hw nin nuu bwiinn'dxaaba sto' ñi'h, <sup>3</sup> ya gyyuu' bwiinn chi lahda ra' ba'. Guhca yo'ba duxa xigaaba ba ya nin tuhbi ayi chyu bwi'hnn

gahn ñuchi'bidu'h la'h ba cun cadehn. <sup>4</sup> Ziahan la guhcadu'h prohbi bwiinn chi cun cadehn, cun dxi'ba ra' nin rchi'bi suldahdu naa bwiinn, per la'h ba bachyuu'ga ban pur xquelnadxipa bwiinndxaaba nin nuu sto' ba, ya ayi chyu bwi'hnn gahn ñusacwa'chidxyii sto' ba, <sup>5</sup> ya dxyih nague'la ca'nzaa ba ca'nbwihdxyidxiah ba loh dahan cun lahda ba' ra', cun neezaa gudxi'ldxihdxyi ba la'h gahca ba cun dxiah, <sup>6</sup> ya zihturooru bwa'ha bwiinn nin gyyuu' bwiinndxaaba chi sto' ñi'h la'h Jesuhs, ni'chin ballu'n ba gwah ba nez loh Ñi'h bazu'nllihbi ba, <sup>7</sup> chi'chi guñi' ba jwersi, rahbi ba:

—¿Xix ze' lu'h rii', Jesuhs Llii'n Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi dxibaa'? ¡Rdxi'na'hn loh lu'h ayi gusa'cazii lu'h na'h!

<sup>8</sup> Guñi' bwiinndxaaba chi squii' laasii guñi' Jesuhs:

—¡Baria'h sto' bwiinn ca bwiinndxaaba!

<sup>9</sup> Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh bwiinndxaaba chi rahbi Ñi'h:

—¿Chyu laa lu'h?

Chi'chi rahbi ba:

—Legiohn.

Rahbi ba zi'chi laasii ziahan bwiinndxaaba naa ra' ba nuu ra' ba sto' bwiinn chi, <sup>10</sup> ya gunaaba ra' bwiinndxaaba chi tin ayi guixe'hla Jesuhs la'h ra' ba stuhbi guihdxyi, <sup>11</sup> ni'chin nez chi riyyahw nuhn cuuchi loh dahan gahxu nez zuunee Jesuhs la'h bwiinn nin nuu bwiinndxaaba chi sto' ñi'h, <sup>12</sup> ya gudxi'hn ra' bwiinndxaaba chi tin gusaa'n Jesuhs chu'tii ra' bwiinndxaaba chi sto' ra' cuuchi. <sup>13</sup> Ya chin guzi'guehlda Jesuhs chu'tii ra' bwiinndxaaba chi sto' ra' cuuchi, chi'chi baria'h ra'

bwiinnndaaba chi sto' bwiinn chi tin gyyuu'tii ra' ba sto' cuuchi, ya naa ra' cuuchi chi ziga chiohpa mihi, ya gwatsi'bichii ra' cuuchi chi rwaa' tuhbi guee'la ri'chi gwaa'ñihsa ra' cuuchi chi. <sup>14</sup> Ya chin bwa'ha ra' nin cayahpa la'h ra' cuuchi chi ni'chi lwehgu ballu'n ra' ba gwaguihsti ra' ba loh ra' bwiinn guihdxyi cun bwiinn rraandxu ra', biria'h ra' bwiinn tin gwagua'ha ra' ba nin guhca ri'chi. <sup>15</sup> Ya chin badzihn ra' ba nez zuu Jesuhs, bwa'ha ra' ba la'h bwiinn nin baria'h bwiinnndaaba ra' sto' ñi'h la'ba zohba, nahcu ba lahdxi ayi xi rahca ru yihca ba, ni'chin bwiinn ra' nin bwa'ha ra' ni'chi bidxyihbi duxa ra' ba. <sup>16</sup> Ya bwiinn ra' nin bwa'haloh xa guhca, bwii'yidxyi'dxyi ra' ba xa basiaca Jesuhs la'h ndxi'hw nin gyyuu' bwiinnndaaba xto' ñi'h chi cun ziga guza'ca ra' cuuchi, <sup>17</sup> ya garaa ra' ba gunaaba ra' ba dxiiu'nehza Jesuhs guihdxyi chi. <sup>18</sup> Ya chin biuu'garii Jesuhs la'n laancha, chi'chi gunaaba ndxi'hw nin baria'h bwiinnndaaba ra' sto' ñi'h loh Jesuhs tin ñizi'guelda Ñi'h ñana'hla ba la'h Ñi'h, <sup>19</sup> per la'h Ñi'h gunabwa' Ñi'h dxia'han si ba, ya rahbi Ñi'h loh ba:

—Babia'garii rwaa' yihdzi lu'h tin bati'chi dxyi'dxyi loh ra' lasaa' ra' lu'h loh ra' xamihgu lu'h garaa nin bwi'hnneen yi'h nee neezaa nin balahsasto'n yi'h.

<sup>20</sup> Ya ziaachi'h ba, tin bati'chi ba dxyi'dxyi loh guihdxyi Decápolis pur bwen nin bwi'hnn Jesuhs la'h ba, ya garaa ra' bwiinn chi badxyigaa' duxa loh ra' ba.

*Lli'ndxa'pa Jairu neezaa tuhbi gunna'h nin*

*bidxi' xahba Jesuhs**(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)*

<sup>21</sup> Chin babia'garii Jesuhs stuhbi lahdu rwaal ñihsa chi, badiaa'ha ra' ziahan ra' bwiinn ri'chi, ya rwaal ñihsa chi zuu Ñi'h, <sup>22</sup> hohr nin badzihn tuhbi ndxi'hw nin laa Jairu, bwiinn chi guhca tuhbi nin rnabwa' tuhbi guido' bi'ti'hn, ya bazu'nllihbi ba nezloh Jesuhs, <sup>23</sup> chi'chi guñi' nalaasa ba, tin gunaaba ba chenee ba la'h Jesuhs rwaal yihdzi ba ya rahbi ba:

—Llii'ndxa'pa'hn ya mweerla gachi; bwi'hnn tuhbi bwen yo'ho choo nu'h tin gudzii'ba naa lu'h yihca bi tin dxiaca bi nee tin guta'h lu'h xquelnabahan bi.

<sup>24</sup> Ya loh zeenee Jesuhs la'h Jairu, neezaa ziahan duxa ra' bwiinn zeena'hla la'h ra' ba, hasta bate'h ra' ba la'h Ñi'h, <sup>25</sup> ya loh ra' bwiinn ziahan chi dxa'ga tuhbi gunna'h nin rahcallu'hu xcweenta hasta naa ba gunna'h cun rihn; guhca la tsi'h bichiohpa yihza cayahcallu'hu ba, <sup>26</sup> lliaa'h zi bañihchi ba xmweeyi ba guca'ha ra' nin ruhn rramwehdxil la'laga'h mahzi guzallu'hu ba. <sup>27</sup> Ni'chin chin bihn ba rusiaca Jesuhs la'h bwiinn, ni'chin gwabiiga gunna'h chi nez dihtsi Ñi'h bidxi' ba loh xahba Ñi'h, <sup>28</sup> laasii bwi'hnn ba lligaaba: “Sidela na'h guidxi'n xahba Ñi'h ziacal'hn.” <sup>29</sup> Ya hohra gahca nin bidxi' ba rwaal xahba Ñi'h, guleeza calli'hi llarihn ba chi'chi biin ba baria'h gueldxyihdxyi chi tihxi ba, <sup>30</sup> ya neezaa guhcabwa' Jesuhs basiaca xquelnabwa' Ñi'h la'h tuhbi bwiinn, ni'chin basia'gariiloh Ñi'h



nezloh ra' bwiinn nin na'hla la'h Ñi'h, tin gu-naabadxyi'dxyi Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—¿Chyu ni'ca bidxi' na'h?

<sup>31</sup> Chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h:

—Bwiinn ziahan ra' rii' rca'naa, nee rnaabadxyi'dxyi tii' lu'h: “¿Chyuñin bidxi' na'h?”

<sup>32</sup> Per la'h Ñi'h bwa'ha dzi'tsi Ñi'h loh ra' ba tin gwa'ha Ñi'h loh nin bidxi' rwaa' xahba Ñi'h, <sup>33</sup> ya chin guhcabwa' gunna'h chi la'h Jesuhs naann nuu tuhbi nin bidxi' la'h Ñi'h, chi'chi bidxyihbi bi ya lwehgu bazu'nllihbi bi nezloh Jesuhs, ya gudxixtee' bi garaa ziga nin guzahca bi, <sup>34</sup> chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h chi:

—Xii'hihn, la'h lu'h biaca laasii gwachiisto' lu'h na'h. Bwaa nnah, gulahchidxyii sto' lu'h ayi ru xi gaca lu'h.

<sup>35</sup> Ya gaduhbi nin cañi' gahca Jesuhs ni'chi badz-ihn ra' nin ze' rwaa' yihdzi Jairu, ya rahbi ra' ba loh Jairu:

—La'h llii'n lu'h guhchi la; ayiru xi molesta guunn lu'h la'h daada mwehsu ca.

<sup>36</sup> Ya chin bihn Jesuhs ni'chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh Jairu:

—Ayi guidxyihbi lu'h, cun sola gwachiisto' lu'h ziaca llii'ndxa'pa lu'h.

<sup>37</sup> Ya chi'chi zeenee Ñi'h la'h Jairu, nee cun sola chohnna xpwiinn Ñi'h, ziga Pehdru cun Jacobo cun la'h Jwahn bwihtsi Jacobo, <sup>38</sup> ya chin badz-ihn Ñi'h rwaa' yihdzi Jairu bwa'ha Ñi'h riiyu'n cun hasta guñihchi cweenta ra' ba laasii guhchi llii'ndxa'pa Jairu, <sup>39</sup> ya chin guyuu'tii Jesuhs rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi ru'n tu; na'llgahsi zi bi.

<sup>40</sup> Ya sola ballihdzinee ra' ba la'h Ñi'h laasii para la'h ra' ba guhchi bi, ya chi'chi babwe'he Ñi'h la'h ra' bwiinn la'n yuu' chi ya xpaah si dxa'pa chi cun xmaah bi cun gadxioonna xpwiinn Ñi'h guyuu'tiinee Ñi'h hasta na' dxa'pa chi, <sup>41</sup> chi'chi guna'zu Ñi'h naa bi, ya guñi' Ñi'h loh bi, rahbi Ñi'h:

—¡Talita cumi! —Naa dxyi'dxyi ziga guñi' Ñi'h rahbi Ñi'h: ¡Gwastii dxa'pwi'hn!

<sup>42</sup> Ya hohra chi gahca gubia'garii xquelnabahan dxa'pwi'hn chi, chi'chi gwastii bi tin zuuzaa bi nee guyuu' za bi tsi'h bichiohpa yihza, ya bwiinn ra' nin bwa'ha babahn dxa'pwi'hn rii' badxyigaa' duxa ra' ba chin bwa'ha ra' ba ni'chi, <sup>43</sup> ya ri'chi gahca gunabwa' Jesuhs ayi chyulootii' guuyi ra' ba cohsa ra' chi tin ayi chyu gacabwa', ya chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gulgadi'hi xi gahw bi.

## 6

### *Jesuhs gubia'garii nez guihdxyi Nazaret*

<sup>1</sup> Ya chi'chi babii Jesuhs ri'chi tin gwah Ñi'h nez guihdxyi nin bie'roo' Ñi'h, guihdxyi chi laa Nazaret nee zeezahnee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h, <sup>2</sup> ya chin guhca dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, guzo'baloh baluu'yi Jesuhs xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' bi'tu'hn nin nuu loh guihdxyi chi, ya chin bihn ra' bwiinn ziahan chi xcweenta dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi Jesuhs, chi'chi gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba nee badxyigaa' duxa za loh ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Ca nehza basi'dxi dee' ziahan dxyi'dxyi ra' rii'? ¿Ca nehza gwaca'ha ndxi'hw ca lligaaba nasiin cun dzi'n roo ra' nin ruhnn ba? <sup>3</sup> ¿Tayi ni'ca dxi'h nin naa carpinteru, llii'n María cun bwihtsi Jacobo, Joseh, Judas, cun Simohn? ¿Nee tayi lahda guihdxyi dxi'h rii' nuu ra' bizaa'n ni'ca?

<sup>4</sup> Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Bwiinn ra' nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi tuhbi daada nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs naa ra' ba bwiinn lahdxyi pa'h ba, bwiinn lasaa' ba, cun bwiinn xfamihyi gahca ba.

Ni'chin ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Ñi'h.

<sup>5</sup> Ya ayi nuu ñuhnn Ñi'h nin tuhbi dzi'n roo' ri'chi, sola basiaca Ñi'h mas paaldi'hn ra' bwiinn dxyihdxyi cun sola badzii'ba naa Ñi'h yihca ra' ba, <sup>6</sup> nee badxyigaa' duxa za loh Ñi'h pur nin ayi gwachiisto' ra' ba la'h Ñi'h, ya ca'ngaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs loh guihdxyi bi'tu'hn ra' cun rrandxu ra' nin ria'han gahxu nez chi.

*Guxe'hla Jesuhs tsi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h tin guunn ra' ba xtsi'n Dxiohs*

<sup>7</sup> Ya seguihdu batiaa'ha Jesuhs gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h ya chi'chi guzo'baloh guxe'hla Ñi'h chiohpagah ra' ba cada tuhbigah guihdxyi, nee badi'hi za Ñi'h guelrnabwa' la'h ra' ba tin babwe'he ra' ba bwiinndxaba sto' ra' bwiinn, <sup>8</sup> ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi xi chenee tu loh nehza, nin buxa nin guehta nin mweeyi; cun sola baxtohn chenee tu, <sup>9</sup> nee guca'h si tu tahba tu ñaa' cun gacu tu tuhbi si za neezaa xahba tu.

<sup>10</sup> Ya rahbi Ñi'h:

—Cuun chi'h zi yihdzi bwiinn nin gadzihn tu ri'chi guldxia'han hastayi gadzihn dxyih garia'h tu guihdxyi chi, <sup>11</sup> ya guihdxyi nin ayi guunn cweenta ra' ba xchi'dxyi tu talgu'nsi garia'h tun, per tsiibixgah tu tahba tu tin ni'chi gaca tuhbi sehn guyuu' xtuhlda ra' ba, laasii guchiin nin rñi'n loh tu dxyih nin guunn Dxiohs jwisi mahzi ru gusa'cazii Dxiohs la'h ra' bwiinn loh guihdxyi ra' nin ayi xclaa'dzi guca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs que loh bwiinn chieempa ra' nin guyuu' guihdxyi Sodoma cun Gomorra.

<sup>12</sup> Ya chi'chi guna'zunehza ra' ba guriin-guriin guihdxyi, bagaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs tin gusagu'dzi sto' ra' bwiinn, <sup>13</sup> ya babwe'he ra' ba ziahan bwiinndaaba sto' ra' bwiinn, neezaa guda'bi ra' ba nsehchi tihxi ra' bwiinn ra' nin rahcallu'hu ya biaca ra' ba.

*Squii' guhca xquelguhchi Jwahn nin baro'bañihsa la'h ra' bwiinn  
(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)*

<sup>14</sup> Chin gudii'dxi dxiahga rrehyi Herodes nin cayuhnn Jesuhs laasii cagaze'ta ra' ziahan bwiinn nin cayuhnn Ñi'h, chi'chi rahbi Herodes:

—¿Ta Jwahngah ni'ca babahn loh guelguhchi, ni'chin nin zeezahnee ba guelrnabwa' ra' rii'?

<sup>15</sup> Ya snuhn ra' ba rahbi:

—La'h la'guehtu Elías ni'ca.

Ya snuhn ra' ba rahbi:

—Ni'ca naa stuhbi guehtu profeta nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachieempa o chyuulla stuhbi profeta.

16 Ya chin bihn Herodes dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi rahbi ba:

—¿Ta la'h Jwahn nin gunabwa'n birwa'ha yihca ñi'h dee' babahn loh guelguhchi?

17 Laasii la'h gahca Herodes gunabwa' bina'zu Jwahn cun biyi'bidu'h ba cun cadehn la'n lahtsidxi'ba pur Herodías xcunna'h Felipe bwihtsi Herodes nin bwi'hnn che'hla Herodes, 18 nee laasii guñi' Jwahn rahbi ba:

—Ayi naa bwen cwe'hellu'hu lu'h xcunna'h bwihtsi lu'h.

19 Ya pur ni'chi bidxyi'chinee Herodías la'h Jwahn, ni'chin guclaa'dzi ba gachi Jwahn per ayi rdxeela ba xa gachi Jwahn, 20 laasii rdxyi-hbi Herodes la'h Jwahn laasii naann ba Jwahn naa tuhbi ndxi'hw za'ca tuhbi ndxi'hw saantu ya ni'chin bala'hloh Herodes la'h Jwahn loh Herodías ya gaduhbi sto' ba ruca'dxiahga ba xchi'dxyi Jwahn nicala ayi rahcabwa' za'ca ban. 21 Per guyuu' xa bwi'hnn Herodías nin guclaa'dzi bi gaca chin badzihn tuhbi dxyih nin rahca laa Herodes, chi'chi gunabwa' Herodes guhcatcha'yi tuhbi xchih para garaa ra' xpwiinn ba tin gudahwnee Herodes la'h ra' ba cun lasaa' bwiinn rnabwa' ba nin naa ra' bwiinn Galilea, 22 ya chin guyuu'tii llii'ndxa'pa gahca Herodías la'n hasta rii ra' Herodes cun garaa ra' xpwiinn ba loh mwella, chi'chi badxia'ha dxa'pa chi, ya biu'sto' duxa rrehyi Herodes cun garaa ra' nin zohbanee ba loh mweella ziga badxia'ha dxa'pa chi, chi'chi rahbi Herodes loh dxa'pa chi:

—Gunaaba nin chi'h zi xclaa'dzi lu'h loon, ya na'h zuni'hiñin —rahbi Herodes— 23 nee guchiin,

garaa nin chi'h zi guinaaba lu'h loon zuni'hiñin  
—rahbi Herodes loh dxa'pa chi.

<sup>24</sup> Ya baria'h dxa'pa chi ri'chi, chi'chi rahbi bi loh  
xmaah bi:

—¿Xi ni'ca guina'ba'hn?

Chi'chi rahbi xmaah bi:

—Gunaaba yihca Jwahn nin ruro'bañihsa.

<sup>25</sup> Ya chi'chi biu'garii dxa'pa chi carrih hasta  
zohba rrehyi Herodes, ya gunaaba bi rahbi bi:

—Xclaa'dzihn nnahgahca guni'hi lu'h yihca  
Jwahn nin ruro'bañihsa na'h la'n tuhbi plahtu.

<sup>26</sup> Ya chi'chi guyuu' nalaasa duxa sto' rrehyi  
Herodes, per pur xchi'dxyi ba nin guñi' ba, nee  
pur bihndxiahga ra' nin zohbanee ba loh mweella  
ni'chin nin ayi nuu xa ñiñi' ba ñahbi ba:

—Ayi guni'hihn yihca Jwahn yi'h.

<sup>27</sup> Ya chi'chi gulu'nehza Herodes tuhbi xpwiinn  
ba zeca'ha yihca Jwahn nin ruro'bañihsa, ya la'n  
lahtsidxi'ba bachywa'h bwiinn chi yihca Jwahn.

<sup>28</sup> Ya gwanee ba yihca Jwahn la'n tuhbi plahtu  
tin badi'hi ban la'h dxa'pa chi, ya dxa'pa chi  
badi'higah bin la'h xmaah bi. <sup>29</sup> Ya chin bihn  
ra' xpwiinn Jwahn nin ruro'bañihsa zi'chi guhca,  
gwagalli'hi ra' ba tihxi Jwahn baca'tsi ra' ban la'n  
tuhbi ba'.

*Badi'hi Jesuhs xi gudahw ra' ga'yu mihi bwiinn  
(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)*

<sup>30</sup> Ya chin babia'garii ra' xpwiinn Jesuhs, chi'chi  
bwii'yidxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs garaa nin  
bwi'hnn ra' ba cun nin bagaluu'yi ra' ba nez gwah  
ra' ba, <sup>31</sup> chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn zi  
Ñi'h:

—Gulcho'ho guidxia'chi nu'h rii' tin guzi'laa'dzi tu.

Laasii ziaa-zie' ra' bwiinn ri'chi, ya nin ayi ri-ooba ñahwnee ra' ba la'h Ñi'h, <sup>32</sup> ya zeenee ra' ba la'hsi Ñi'h la'h si ra' ba la'n tuhbi laancha nez hasta ayi chyu bwiinn nuu', <sup>33</sup> per ziahan duxa ra' bwiinn bwa'ha ra' ba bire'h laancha chi zee'hen, nee biu'nbwa' za ra' ba la'h ra' ba ya chi'chi garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' nin rii ri'chi ballu'n ra' ba hasta nez chi ya galoh ra' ba badzihn ra' ba hasta zeenee laancha chi la'h Jesuhs cun xpwiinn Ñi'h, <sup>34</sup> ya chin baria'h Jesuhs la'n laancha bwa'ha Ñi'h ziahan duxa naa ra' bwiinn nin rii ri'chi chi'chi balahsasto' Ñi'h la'h ra' ba laasii naa ra' bwiinn chi zigazi lli'hyi nin ayi xballwa'n ñi'h, ya chi'chi guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h ziahan dxyi'dxyi la'h ra' ba, <sup>35</sup> ya chin guhca gudxyih gwabiiga ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Ya mwer la'h gue'la cwih la laasii hasta dxuu nu'h rii' ayi xi nuutii'. <sup>36</sup> Baxe'hla ra' ba guziaa ra' ba rraandxu ra' o lahda guihdxyi ra' tin chi'hyi ra' ba nin gahw ra' ba laasii ayi xi nahpa ra' ba para gahw ra' ba.

<sup>37</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—¡La'h tu gulgadi'hi nin gahw ra' bwiinn ca!

Chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—¿Ta xclaa'dzi lu'h chosi'n nu chiohpa gaywa'ha denariu pahn tin gahw ra' bwiinn ra' ca? (Chiohpa gaywa'ha denariu naa ziga guunn tuhbi ndxi'hw gahn loh xo'pa bwe'hw garolda.)

<sup>38</sup> Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Spaaldaa pan nahpa tu? Gulchegua'ha spaaldan.

Ya chin bwa'ha ra' ba chi'chi rahbi ra' ba:

—Zaga'yu dxi'h pahn cun schiohpa dxi'h bwehlda.

<sup>39</sup> Chi'chi guñi' Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h tin gulahchixnehza ra' ba la'h ra' ba loh cwa'n nagaa ra' nin rii ri'chi. <sup>40</sup> Ya guriixnehza ra' ba cada tuhbigah cwa'h, ziga tuhbigah gaywa'h ra' ba cun chwa'ha bitsi'hgah ra' ba, <sup>41</sup> ya seguihdu guca'ha Ñi'h gaga'yu pahn chi cun garoopa bwehlda chi, ya guteesa loh Ñi'h nez llaa'n dxibaa' tin badi'hi Ñi'h guel zuxchiilli loh Dxiohs pur guelwahw chi, chi'chi gutaa'ha Ñi'h pahn chi, badi'hi Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin gudxi'zi ra' ban nez loh ra' bwiinn ziahan ra' chi. Zi'chi gahca za bwi'hnn Ñi'h cun garoopa bwehlda, <sup>42</sup> ya garaa ra' ba gudahw ra' ba hasta que no gwadxah ra' ba hasta ayi gunnah ru ra' ba ñahw ra' ba, <sup>43</sup> ya chin गया'loh gudahw ra' ba bidiaa'ha zatsi'bi chiohpa tipi pahn cun bwehlda ra' nin bia'hanchah, <sup>44</sup> ya bwiinn ra' nin gudahw ra' chi guhca ra' ba ziga ga'yu mihi ndxi'hw.

*Jesuhs guzah loh ñihsa*  
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

<sup>45</sup> Ya seguihdu gunabwa' Jesuhs gucah ra' xpwiinn Ñi'h la'n laancha tin zeeñidxiuu ra' ba stuhbi lahdu rwaa' ñihsa xteenn guiidxyi Betsaida gaduhbi nin cañi'nee Ñi'h la'h ra' bwiinn ziahan nin bia'hanchah ri'chi tin dxiuu'nehza ra' ba para lahdxyi ra' ba. <sup>46</sup> Ya chin गया'loh bwa'ha Ñi'h



biuu'nehza ra' bwiinn ziahan ra' chi, chi'chi gucah Ñi'h tuhbi dahan tin ri'chi gudihdxyi-gunaaba Ñi'h loh Xtaada Dxiohs Ñi'h. <sup>47</sup> Ya chin gurih gue'la, la'h laancha chi zeezahla galaayi loh ñihsa chi, ya la'h Ñi'h tuhbi dxi'h Ñi'h zuu Ñi'h loh dahan. <sup>48</sup> Per chin bwa'ha Ñi'h cadii'dxi xpwiinn Ñi'h guelrza'cazii laasii zuu bwih roo' nin ayi rusaa'n guzee ra' ba nez hasta nahpa guzee ra' ba loh ñihsa chi, ya nateh roo' run zeezah Jesuhs loh ñihsa chi nez hasta bwa'ha Ñi'h zeezahne laancha chi la'h ra' xpwiinn Ñi'h, per bwi'hnn Ñi'h zigazi ñidii'dxi Ñi'h zihtu roo' galoh hasta zeenee laancha chi la'h ra' ba. <sup>49</sup> Ya chin bwa'ha ra' ba zeezah Ñi'h loh ñihsa chi, bwi'hnn ra' ba lligaaba naa Ñi'h tuhbi aijma ni'chin gudihdxyidxiah ra' ba, <sup>50</sup> laasii garaa ra' ba bwa'ha ra' ba zeezah Ñi'h loh ñihsa chi ni'chin bidxyihbi duxa ra' ba, per seguihdu gahca guñi' Ñi'h loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—¡Gulgadi'hi balohr sto' tu; na'han —rahbi Ñi'h— ayi guidxyihbi tu!

<sup>51</sup> Lwehgu gucah Ñi'h la'n laancha chi, ya hohra chi gahca za guleeza bwih chi, ya biahxi duxa ra' xpwiinn Ñi'h chi chin bwa'ha ra' ba loh Ñi'h, <sup>52</sup> pwihsi ayi rahcabwa' ra' ba xcweenta Ñi'h nicala bwa'ha ra' ba milahgru nin bwi'hnn Ñi'h pur pahn ra', per ayi rahcabwa' ra' ba xcweenta xquelrnabwa' Ñi'h, zeezah rahca nahda lasto' ra' ba.

*Basiaca Jesuhs la'h ra' bwiinn dxyihdxyi guidxyi Genesaret  
(Mt. 14.34-36)*

<sup>53</sup> Ya chin guya'loh gudii'dxi ra' ba loh ñihsa chi, chi'chi badzihn ra' ba loh yuh xteenn Genesaret, ri'chi baca'du'h ra' ba laancha, <sup>54</sup> ya gaduhbi nin cagare'h ra' ba la'n laancha biu'nbwa' ra' bwiinn chi la'h Jesuhs, <sup>55</sup> ya chi'chi gubia'garii ballu'n ra' bwiinn chi nez loh guiidxyi ra' nin rii gadiidxi guiidxyi chi tin bagalli'hi ra' ba xpwiinn dxyihdxyi ra' ba ya nu'a ra' ba la'h ra' bwiinn dxyihdxyi ra' chi loh lu'hn ra' tin zeenee ra' ba la'h ra' ba hasta chi'h zi bihn ra' ba zuu Jesuhs, <sup>56</sup> ya garaa lahta nicala loh dxiaa' ra' o nicala lahda guiidxyi ra' o loh dahan ra' rnaaba ra' ba mas xahba zi Ñi'h guidxi' ra' bwiinn dxyihdxyi ra' chi, ya garaa ra' bwiinn dxyihdxyi nin bidxi' xahba Ñi'h biaca ra' ba.

## 7

### *Nin ruñihchi lasto' bwiinn (Mt. 15.1-20)*

<sup>1</sup> Ya tuhbi dxyih, guyuu' paaldaa ra' bwiinn fariseu cun paaldaa ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, ze' ra' ba nez guiidxyi Jerusalehn ya badiaa'ha ra' ba loh Jesuhs. <sup>2</sup> Ya loh nin bwa'ha ra' fariseu ra' chi ayi bidxi'bi naa ra' xpwiinn Jesuhs chin gudahw ra' ba, <sup>3</sup> ni'chin guñi' tohnta ra' ba, laasii ayi bwi'hnn ra' xpwiinn Ñi'h ziga naa xcostumbre ra' ba nee neezaa snuhn ra' bwiinn Israel ra' nin zeezahnee xcostumbre ra' rii' laasii guehtu xtatita roo' ra' ba basia'haneen la'h ra' ba, laasii bwiinn Israel ra' chi guillii-guillii rdx'i'bi naa ra' ba chin rahw ra' ba. <sup>4</sup> Ya ziga chin razah bwiinn Israel ra' chi loh dxiaa' sidela ayi guidxi'bi naa ra' ba loh ra' ba cun ñaa' ra' ba, ayi rahw ra' ba,

zi'chi za gudahla ra' ziahan roo' ra' costumbre ra' nin riazahnee ra' ba; zi'chi za rusiaa ra' ba xqihsu ra' ba nee cun xtraxtra ra' ba, nee cun xtraxta dxi'ba ra' ba. <sup>5</sup> Chi'chi rahbi ra' bwiinn fariseu cun mwehsu ra' xteenn lehyi:

—¿Xixnaa ayi rdx'i'bi naa ra' xpwiinn lu'h chin rahw ra' ba tin guunn ra' ba ziga naa costumbre nin basia'hannee ra' guehtu xtatita roo ra' nu'h la'h nu'h?

<sup>6</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¡Bwiinn rusagui'hi bwiinn ra'! Guchii guehtu Isaías ziga baca'h ba xcweenta ziga ruhnn tu: Rñi' tu ziga zi nin rbwihdxyi-rnaaba la'h Dxiohs, per sto' tu zihtu ria'han loh xquelnabwa' Dxiohs.

<sup>7</sup> Lliaa'h naa zi ruzu'nllihbi tu nez loon, laasii la'h tu ruluu'yi tu nin naa gahca xcostumbre tu nee rahbi tu naa ra'n nin gunabwa' Dxiohs.

<sup>8</sup> 'Nee la'h tu ayi ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi Dxiohs, sino que zeena'hla tu nin naa xigaaba ra' bwiinn guidxyiyuh.

<sup>9</sup> Rahbi za Ñi'h:

—¡Bayilaa ruhnn bwiinn nasiin tu, nee cagasaa'n za tu tuhbi lahdu garaa ra' xchi'dxyi Dxiohs tin zeezahnee tu ziga naa xcostumbre tu nin xigaaba ra' bwiinn guidxyiyuh! <sup>10</sup> Ziga rahbi guehtu Moisehs: “Guhca nadzii'hi la'h xpaah lu'h cun xmaah lu'h, ya nin cu'dii la'h xpaah ñi'h o xmaah ñi'h nahpa chiin tu ba.” <sup>11</sup> Per la'h tu ruluu'yi tu ayi nahpa guzo'badxiahga bwiinn xchi'dxyi xcuzahn ra' ba, ruchi'hyi tu la'h ra' ba tin guiñi' ra' ba squii': “Ayi nuu gacane'hn yi'h laasii bwi'hna'hn lligaaba gudi'hihn guhn garaa nin na'pahn la'h

Dxiohs.” <sup>12</sup> Ya garaa nin rñi' squii' ayi ru ruhnn ra' ba jweersi gacanee ra' ba la'h xcuzahn ra' ba, <sup>13</sup> ya pur xcostumbre tu ruhnn ayi ruzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, ya ziahan ru cohsa ra' nin naa ra' zi'chi ruhnn tu.

<sup>14</sup> Chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h ra' bwiinn, tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulgaca'dxiahga dzi'tsi garaa tu. <sup>15</sup> Nin rgu'tii la'h ra' bwiinn loh duhlda ayi naan guelwahw nin rahw ra' ba, sino que dxyi'dxyi dxixi'hw nin riinloh sto' ra' ba, ni'chi naa nin rgu'tii la'h ra' ba loh duhlda. <sup>16</sup> Ni'chin nin riuu'-ria'zi dxyi'dxyi gulgacabwa' nin ze' ra' loh dxyi'dxyi ra' rii'.

<sup>17</sup> Ya chin babii Jesuhs laha ra' bwiinn ziahan ra' chi, ya biu'garii Ñi'h la'n yuu', chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi Ñi'h tin para gacabwa' ra' ban, <sup>18</sup> chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Ta neezaa tu ayi rahcabwa' tu? ¿Tayi rahcabwa' tu ayi naa bwiinn bwiinn duhlda pur nin rahw ra' ba? <sup>19</sup> Nin rahw bwiinn ayi radzihnan tihxi sto' bwiinn sino que radzihnan hasta la'n buxa nin nuu cwee' sto' bwiinn, ya raria'han nez hasta riuu'bwihin.

Zi'chi guñi' Ñi'h tin baluu'yi Ñi'h nayaa naa garaatii' xica nin rahw bwiinn.

<sup>20</sup> Neezaa rahbi Ñi'h:

—Dxyi'dxyi nin rre'h rwaa' ra' bwiinn, ni'chi sihn rgu'tii la'h ra' ba loh duhlda, <sup>21</sup> laasii sto' ra' bwiinn rre'h ra' lligaaba dxaaba ra' ziga guelgubwihlli cun guelrbaa'n, guelrdxiinn bwiinn, <sup>22</sup> guelrcahnee che'hla stuhbi bwiinn, guelrza'bisto' xixteenn bwiinn, guelnadxaaba, guel-

rusagui'hi lasaa' ñi'h, nin ayi xtuhyitii' loh ñi'h ziga xcweenta dzi'n dxaaba ra', guelrwa'ha dxaaba la'h stuhbi bwiinn, guelrudzii'ba dii yihca lasaa' ñi'h, guelnayachi, cun lu'h bwiinn sto' ra' nahda. <sup>23</sup> Garaa ra' lligaaba dxaaba ra' rii' rre'h sto' bwiinn ni'chi nin rgu'tii la'h ra' bwiinn loh duhlda.

*Tuhbi gunna'h nin ayi naa bwiinn Israel gunnaaba ba tuhbi ayuda loh Jesuhs*  
(Mt. 15.21-28)

<sup>24</sup> Ya ri'chi biria'h Jesuhs zee Ñi'h para guiidxyi Tiru cun Sidohn, ya chin badzihn Ñi'h ri'chi, bidxeela Ñi'h tuhbi yuu' hasta guyuu' Ñi'h laasii ayi guclaa'dzi Ñi'h ñahcabwa' bwiinn nuu Ñi'h ri'chi, per ayi guhca zi'chi. <sup>25</sup> Laasii lwehgu bihn xmaah tuhbi dxa'pa nin guyuu' tuhbi bwiinn dxaaba sto' ñi'h la'h Jesuhs nuu ri'chi, ni'chin gwah ba hasta nuu Ñi'h ya chin bwa'ha ba loh Jesuhs bazu'nllihbi ba nezloh Ñi'h, <sup>26</sup> ya gunna'h chi ayi naa ba bwiinn Israel sino que naa ba tuhbi bwiinn sirofenicia, per loh nin gunaaba ba tin gabwe'he Jesuhs bwiinn dxaaba chi sto' llii'ndxa'pa ba, <sup>27</sup> rahbi Jesuhs loh ba:

—Basaa'n gahwxgah ra' llii'n ra'n, laasii ayi naa bwen chyu cooba xpahn ra' llii'n ra'n ya chubwihin loh bwehcu.

<sup>28</sup> Chi'chi rahbi gunna'h chi:

—Guchii lu'h daada, per hasta bwehcu ra' rahw ra' guehta biuyi'hn nin riaaba llaa'n mwella nin rahw ra' llii'n ra' lu'h.

<sup>29</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h loh gunna'h chi:

—Bwehngahca guñi' lu'h, zahca guziaa lu'h, ya la'h bwiinndxaaba chi baria'h sto' llii'ndxa'pa lu'h.

<sup>30</sup> Ya chin bwaa gunna'h chi yihdzi ba gwagua'ha ba loh lu'hn la'h llii'ndxa'pa ba bwiinndxaaba chi baria'hala sto' bi.

*Jesuhs basiaca la'h tuhbi goopa nin ayi riin dxi-ahga ñi'h*

<sup>31</sup> Ya chin baria'h Jesuhs guihtxyi Tiru, chi'chi gudii'dxi Ñi'h nez guihtxyi Sidohn cun garaa ra' nezloh guihtxyi ra' nin rnabwa' Decápolis, ya zi'chi zi badzihn Ñi'h hasta rwaa' laguhn xteenn Galilea, <sup>32</sup> ya chin guyuu' Ñi'h la'n guihtxyi xteenn Decápolis, gwane paaldae ra' bwiinn la'h tuhbi ndxi'hw nin naa goopa loh Ñi'h, ya gudxi'hn ra' ba gudzii'ba naa Ñi'h yihca bwiinn goopa chi tin dxiaca ba, <sup>33</sup> ya chi'chi gwane Ñi'h la'h bwiinn goopa chi tuhbi lahdu nez hasta ayi chy bwiinn rii', ri'chi gulu'tee Ñi'h bacwihn naa Ñi'h la'n dxiahga bwiinn goopa chi, neezaa bagahdxyi xihin Ñi'h yihca bacwihn naa Ñi'h ya bidxi' Ñi'h luudxyii ba, <sup>34</sup> chi'chi bwa'ha Ñi'h nez llaa'ndxibaa' guñi' biin lasto' Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw chi:  
—¡Efata! —Naa ziga guiñi' lu'h: ¡Billaala!.

<sup>35</sup> Ya hohra chi gahca ballaala dxiahga bwiinn goopa chi, neezaa luudxyi ba guhca bañi', <sup>36</sup> chi'chi rahbi Jesuhs loh ndxi'hw chi:

—Ayi chyuloo tii' chixtee' lu'h pur nin basiaacahn yi'h.

Per loh bihnn ba ayi xi guuyi ba mahzi ru bati'chi ba dxyi'dxyi chi, <sup>37</sup> ya garaa ra' bwiinn nin

bihn dxyi'dxyi chi badxyigaa' loh ra' ba neezaa rahbi ra' ba:

—¡Garaa nin ruhnn ba naa dzi'n za'ca! ¡Hasta bwiinn gwe'ta rallaala ba dxiahga ñi'h ya goopa ra' ruhnn ba pur rañi' ra' ba!

## 8

### *Baya'n Jesuhs tahpa mihi bwiinn (Mt. 15.32-39)*

<sup>1</sup> Ya la'n dxyih ra' chi badiaa'ha ziahan la'ga'h bwiinn, ya ayi nahpa ra' ba xi gahw ra' ba, ni'chin gudihdxyi Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h:

<sup>2</sup> —Ralahsa duxa sto'n la'h ra' bwiinn rii' laasii la'h chohnna dxyih naa nuunee ra' ba na'h, nee ayi nahpa ra' ba nin gahw ra' ba, <sup>3</sup> ya sidela na'h gaxe'hla ra'n ba rwaa' yihdzi ra' ba llahsaa ra' ba, zadxahga ra' ba loh nezyuh, laasii nuu ra' ba zihtu ze' ra' ba.

<sup>4</sup> Ya chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Per nez rii' ayi chyu nuutii', ayi xa guidi'hnn nu'h guidxeela xi gahw ra' ba.

<sup>5</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Paalaa pahn nahpa tu ri'ca?

Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Gahdzin.

<sup>6</sup> Chi'chi gunabwa' Ñi'h guzohba garaa bwiinn chi, ya chi'chi guca'ha Ñi'h gagaadzii pahn chi tin badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Xtaada Dxiohs Ñi'h, ya chi'chi gudxi'zi Ñi'hn loh ra' xpwiinn Ñi'h tin para gudxi'zi ra' ban loh ra' bwiinn ziahan chi, <sup>7</sup> zi'chi gahca bwi'hnn Ñi'h cun nuhn bwehlda bi'tu'hn badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs,

chi'chi gudxi'zi gahca ra' za xpwiinn Ñi'h ma loh ra' bwiinn ziahan chi, <sup>8</sup> ya garaa ra' ba gudahw ra' ba hasta gwadxah ra' ba, ya chin guya'loh gudahw ra' ba bidiaa'ha za gahdzi tipi taa'ha pahn cun bwehlda ra' chi, <sup>9</sup> ya naa ra' bwiinn chi ziga tahpa mihiyi, ya seguihdu guhdzi Ñi'h tin biuu'nehza ra' ba, <sup>10</sup> ya lwehgu zeenee Ñi'h garaa xpwiinn Ñi'h la'n tuhbi laancha hasta loh guihdxyi xteenn Dalmanuta.

*Gunaaba ra' bwiinn fariseu guunn Jesuhs tuhbi milahgru*

*(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)*

<sup>11</sup> Chin badzihn ra' nuhn bwiinn fariseu hasta zuu Jesuhs guzo'baloh biahyi ra' ba gadiidxi Ñi'h tin canaaba ra' ba loh Ñi'h guunn Ñi'h tuhbi milahgru nin Dxiohs si nin nuu llaa'n dxibaa' zahca guunn, tin guluu'yi gu guchii Dxiohs gulu'nehza la'h Jesuhs loh guidxyiyuh, ya cagalda'tsi si ra' ba guidu'hun xi guunn Ñi'h. <sup>12</sup> Chi'chi bibiin la'n lasto' Jesuhs, ya rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn fariseu chi:

—¿Xixnaa chi'h rnaaba tu gu'nnahn milahgru ra'? Guchiin nin rñi'n loh tu, nin tuhbi dzi'n roo' ayi gu'nnahn nezloh tu.

<sup>13</sup> Ya cun basaa'n Ñi'h la'h ra' ba ri'chi lwehgu bacah Ñi'h la'n laancha zeenee chi'h Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h stuhbi lahdu rwaa' ñihsa.

*Xcweenta levaduhra ra' bwiinn fariseu*

*(Mt. 16.5-12)*

<sup>14</sup> Ya bia'ldasto' ra' xpwiinn Ñi'h ñu'a ra' ba pahn, per la'n laanchayi nuu ra' ba chin bwa'ha



ra' ba tuhbi dxi'h pahn nahpa ra' ba, nee loh ñihsa la za ni'chi zeenee laancha la'h ra' ba hohrchi, <sup>15</sup> nee hohrachi gahca za rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulguia'ha cuun xlevaduhra ra' bwiinn fariseu cun xpwiinn Herodes.

<sup>16</sup> Chi'chi rahbi loh lasaa' ra' xpwiinn Ñi'h chi:

—Guchii nin guñi' mwehsu laasii ayi chyu nahpa pahn.

<sup>17</sup> Per guhcabwa' Jesuhs ayi guhcabwa' ra' xpwiinn Ñi'h xa naa dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h loh ra' ba ni'chin rahbi Ñi'h:

—¿Xixnaa rahbi tu ayi nahpa tu pahn? ¿Ta nagahdxi gacabwa' tu? ¡Xi'balla nahda sto' tu, nee dxiahga tu ñie'wun! <sup>18</sup> ¡Nuu dxiahga tu cun bizloh tu, per rluu'yi ayi riin loh tu cun dxiahga tu ayi rihnan! ¿Tayi riagannasto' tu? <sup>19</sup> Chin gudxi'zi'hn gaga'yu pahn loh ga'yu mihi bwiinn, ¿paaldae tiipin bidiaa'ha?

—Tsi'h bichiohpan —rahbi ra' xpwiinn Ñi'h.

<sup>20</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Ya chin gudxi'zi'hn gahdzi pahn loh tahpa mihi bwiinn, ¿paaldae tiipin bidiaa'ha chin guya'loh gudahw ra' ba?

—Gahdzin —rahbi ra' xpwiinn Ñi'h.

<sup>21</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Ta nagahdxi gacabwa' tu?

*Basiaca Jesuhs la'h tuhbi bwiinn nin ayi riin loh ñi'h*

<sup>22</sup> Ya chin badzihn ra' ba tuhbi guihdxyi nin laa Betsaida, ri'chi gwaneer ra' bwiinn guihdxyi chi tuhbi bwiinn nin rahca loh ñi'h hasta zuu Jesuhs,

ya guñi'nee ra' ba la'h Ñi'h tin guidxi' Ñi'h la'h bwiinn nin rahca loh ñi'h chi, <sup>23</sup> chi'chi guna'zu Jesuhs naa bwiinn nin rahca loh ñi'h chi, gwane Ñi'h la'h ba hasta rwa' guiidxyi, chi'chi bagahdxyi Ñi'h rwa' bizloh ba cun xihin Ñi'h, neezaa badzii'ba naa Ñi'h yihca ba chi'chi gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ba gu rwa'ha ba, <sup>24</sup> ya guzo'baloh caywa'ha bwiinn nin rahca loh ñi'h chi, chi'chi rahbi ba:

—La'n rwa'ha la'h ra' ndxi'hw ra', rñah ra' ba zigazi yahga nagaa ra' nin rzah ra'.

<sup>25</sup> Chi'chi baca'h garoopa naa Ñi'h loh bwiinn chi stuhbi, ya chi'chiyi bwa'ha za'ca ba garaatii' ra' cohsa nayaa-nayaa, <sup>26</sup> chi'chi gunabwa' Ñi'h cun rahbi Ñi'h loh ba:

—Ayi guziaa loh guiidxyi; mahzi zigazi du'h bwaa yihdzi lu'h nee ayi chyuloo gahbi lu'h xa biaca lu'h.

*Guñi' Pehdru Jesuhs naa Crixtu  
(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)*

<sup>27</sup> Ya seguihdu zenee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h nez lahda guiidxyi ra' xteenn guiidxyi Cesarea cun Filipu, ya loh neziuh gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h:

—¿Chyu ni'ca rahbi ra' bwiinn naan?

<sup>28</sup> Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Nuhn ra' bwiinn rahbi yi'h naa lu'h Jwahn nin baro'bañihsa, ya snuhn ra' ba rahbi yi'h naa lu'h Elías, ya snuhn ra' ba rahbi yi'h naa lu'h stuhbi ra' guehtu profeta ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs.

<sup>29</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Ya la'h xchi'h tu, ¿xi nna tu chyu naan?

Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Yi'h nin naa lu'h Crixtu Llii'n Dxiohs nin dxule'za nu.

<sup>30</sup> Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h ayi xi guuyi ra' ba chyua naa Ñi'h loh nin tuhbi bwiinn.

*Jesuhs guñi' loh ra' xpwiinn Ñi'h xcweenta ziga gachi Ñi'h*

*(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)*

<sup>31</sup> Chi'chi guzo'baloh Jesuhs cagaluu'yi Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—Nahpa zidi'dxi'hn trabahjw duxa, ya bwiinn guhla ra' xteenn guido' cun bixohza ra' nin rn-abwa' la'h ra' bixohza, cun mwehsu ra' nin ru-luu'yi xlehyi Moisehs, zusacaloh ra' ba na'h nee zidxiinn za ra' ba na'h, per chin dxiohna dxyih zabana'hn loh ra' bwiinguuchi.

<sup>32</sup> Garaa dxyi'dxyi ra' rii' guñi' Ñi'h loh ra' ba nayaa-nayaa, ya pur ni'chi gwane Pehdru la'h Ñi'h tuhbi lahdu tin guñi'nee ba loh Ñi'h tin ayi ñiza'ca Ñi'h zi'chi, <sup>33</sup> per chi'chi basia'garii loh Jesuhs bwa'ha Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh Pehdru:

—¡Gwasuu loh xnezyuun Satanahs! ¡Yi'h ayi ruhnn lu'h xigaaba xteenn Dxiohs, pur xigaaba si bwiinn guidxyiyuh cayuhnn lu'h!

<sup>34</sup> Chi'chi gudihdxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn cun garaa xpwiinn Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Sidela chyuulla tuhbi tu xclaa'dzi gaca tuhbi xpwiinnahn, gulgasia'ldasto' tu garaa ra' nin rza'bisto' tu guunn tu, nee guldxia' xcruhzi tu (nin zee loh dxyi'dxyi rii' naa gusaa'n lu'h gudzii'ba xquelnabahan lu'h pur xcweenta

Jesucristu) bachi'h gulta'na'hla na'h —rahbi Ñi'h— <sup>35</sup> laasii bwiinn nin xclaa'dzi ayi guñihchi xquelnabahan ñi'h zuñihchi ban, per bwiinn nin guñihchi xquelnabahan ñi'h pur na'h, nee pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, zibahan ba par tu'pazi loh xquelnabwa' Dxiohs. <sup>36</sup> Laasii ¿xi gallu'yi guica'ha tuhbi bwiinn gaduhbi loh guidxyiyuh sidela guñihchi ba xquelnabahan ba?, <sup>37</sup> o neezaa ¿balaaca chiilli tuhbi bwiinn xcweenta xquelnabahan ba? <sup>38</sup> Neezaa sidela chyuulla tuhbi bwiinn gatuhyi loh ba na'h, o pur xchi'dxyi'hn nezloh ra' bwiinn nin rusahcaloh loh Dxiohs cun nin nuu loh ra' bwiinn nin nuu xtuhlda ra' ñi'h, neezaa na'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw zatuhyi loon pur bwiinn chi chin gabia'gariin stuhbi cun gaduhbi xquelnabwa' Xtaa'dahn cun ziahan xaanjla Ñi'h.

## 9

<sup>1</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Nee guchiin nin rñi'n loh tu, nuu ra' bwiinn nin dxa'ga loh tu zwa'ha ra' ba gadzihn xquelnabwa' Dxiohs galoh nin gachi ra' ba.

*Bidxa'h ziga rñah Jesuhs*  
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

<sup>2</sup> Chin gudii'dxi xo'pa dxyih, chi'chi gwanees Jesuhs la'h dxi'h ra' Pehdru, Jacobo, cun Jwahn yihca tuhbi dahan roo', nee ri'chi bwa'ha ra' xpwiiinn Ñi'h chi bidxa'h ziga rñah Ñi'h, <sup>3</sup> ya xahba Ñi'h biahca labwehen dxyi'gah guhcabacha'han, ayi nin tuhbi bwiinn nin guunn gahn gaca labweh ziga guhca labweh nachitsi xahba Ñi'h,

<sup>4</sup> ya ri'chi baluu'yiloh Elías cun guehtu Moisehs, cayuu'yidxyi'dxyinee ra' ba la'h Ñi'h, <sup>5</sup> chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:

—¡Mwehsu, bwen gahca dxuu nu'h rii! ¡La'h nu guidi'hnncha'yi chohnna yuu' dxillaa'; tuhbin para Yu'bilu'h, stuhbin para Moisehs, ya stuhbin para la'h Elías!

<sup>6</sup> Dxyigah zi'chi guñi' Pehdru laasii rdxyihbi duxa ba cun schiohpa lasaa' ba ni'chin guñi' ba zi'chi, <sup>7</sup> ya hohra chi gahca bi' tuhbi xcahyi dxyi'gah si bia'pa ra' ba la'n xcahyi chi, ya la'n xcahyi chi guñi' tuhbi rsiaa'ha nin rahbi:

—Dee naa Llii'nahn nin nadzii'hihn; gulgazo'badxiahga xchi'dxyi bi.

<sup>8</sup> Ya mas balaacqui'hn rahca lwehgu bwa'ha ra' ba tuhsi la Jesuhs zuu ri'chi, ya la'n xcahyi chi guñihchiloh Moisehs cun Elías, <sup>9</sup> ya chin biehtanee Ñi'h la'h ra' ba dahan roo' chi; chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h chi ayi xi guuyi ra' ba cuun nin bwa'ha ra' ba hastayi chin gabahan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw loh bwiinn guuchi, <sup>10</sup> ya bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Ñi'h ayi gudxix-tee' ra' ba nin bwa'ha ra' ba, per ziahan bwelta gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba cuun nin naa nin gabahan loh guelguhchi, <sup>11</sup> ya gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa rahbi ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs nahpa galoh Elías dxi' que no la'h Cixtu?

<sup>12</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Pwihsi guchii galoh Elías dxi' tin dxiu'nza'ca ba garaatii'; neezaa rahbi loh Xchihtsi Dxiohs

nahpa guti'dxiloh Llii'n Dxiohs trabahjw duxa nee zusa'caloh za ra' ba la'h Ñi'h, <sup>13</sup> per rñi'n loh tu la'h Elías bi' la ya la'h ra' bwiinn bwi'hnnee ra' ba la'h ba zigachi'zi guclaa'dzi ra' ba ziga rñi' loh Xchihtsi Dxiohs.

*Basiaca Jesuhs la'h tuhbi ndxi'hw nin gyyuu' tuhbi bwiinndxaba sto' ñi'h*  
(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

<sup>14</sup> Ya chin babia'garii Ñi'h hasta rii ra' snuhn xpwiinn Ñi'h bwa'ha Ñi'h ziahan duxa bwiinn rii gadiidxi ra' ba, nee cadxihldxyinee dxyi'dxyi paaldaa ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs la'h ra' xpwiinn Ñi'h, <sup>15</sup> ya chin bwa'ha ra' bwiinn ziahan chi la'h Jesuhs, badxyigaa' loh ra' ba hasta ballu'n ra' ba bagachi'loh ra' ba la'h Ñi'h tin baga'paDxiohs ra' ba la'h Ñi'h, <sup>16</sup> chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—¿Xi ni'ca ruu'yidxyi'dxyinee tu la'h ra' ba?

<sup>17</sup> Chi'chi rahbi tuhbi ra' bwiinn chi loh Ñi'h:

—Mwehsu, rii' ze'ldane'hn llii'nahn laasii nuu tuhbi bwiinndxaba sto' bi nin basia'han goopa la'h bi tin gabwe'he lu'h bwiinndxaba chi sto' bi, <sup>18</sup> laasii chin rusa'cazii bwiinndxaba chi la'h bi, rdxiiindxiah bwiinndxaba chi la'h bi loh yuh, rbwe'he ba bitsi'hn rwaa' bi, nee hasta dxyigah rsihdzi loh lahyi bi. Squii' ruhnee ba la'h bi nee cagasiu'nga gueldxyihdxyi chi la'h bi, ni'chin nin guna'ba'hn loh ra' xpwiinn lu'h tin ñabwe'he ra' ba bwiinndxaba chi sto' bi per ayi bwi'hnn ra' ba gahn.

<sup>19</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' garaa bwiinn ziahan nin rii ri'chi:

—¡Ayy, bwiinn ra' nin ayi riachiisto' ra' ñi'h!  
 ¡Bwiinn naxihn ra'! ¿Balaaca xchi'hla nin gu'nnahn  
 waanta chuu'huhn loh tu? ¡Gulaa'nee llii'ngaa'n  
 lu'h rii'!

<sup>20</sup> Ya chi'chi gwanee ra' ba la'h bi'nxtuhbi chi  
 loh Jesuhs, per chin bwa'ha bwiinndxaaba chi  
 la'h Jesuhs, chi'chi gudxiindxiah bwiinndxaaba  
 chi la'h bi loh yuh, dxyigah na'du'bi bi loh yuh  
 zohba bitsi'hn rwaa' bi, <sup>21</sup> chi'chi rahbi Jesuhs loh  
 xpah bi:

—¿Dez cuuca guna'zu gueldxyihdxyi rii' la'h bi?

Chi'chi rahbi xpaah bi loh Ñi'h:

—Dez chin naa bi biñi'n, <sup>22</sup> nee ziahan la  
 xclaa'dzi bwiinndxaaba ca gadxiinn la'h bi; rula'h  
 bwiinndxaaba ca la'h bi loh bwehla, loh ñihsa; per  
 sidela zidxeela xa guunn lu'h balahsasto' lu'h la'h  
 nu nee bwi'hnn ayuda la'h nu.

<sup>23</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn chi:

—¿Xa mohda rnaabadxyi'dxyi lu'h sidela, zahca  
 gacane'hn yi'h? ¡Garaa zahca gacane'hn la'h ra'  
 bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h zahca gacanee Dx-  
 iohs la'h ra' ba!

<sup>24</sup> Chi'chi guzo'baloh jweersi cañi' xpaah  
 bi'nxtuhbi chi loh Ñi'h, rahbi ba:

—¡Riachiisto'n! ¡Bwi'hnn cumpañu na'h tin  
 mahzi ru chechiisto'n!

<sup>25</sup> Ya chin bwa'ha Jesuhs cagadiaa'ha ziahan  
 bwiinn chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinndxaaba chi:

—Bwiinndxaaba nin bwi'hnn gwe'ta cun goopa  
 la'h bi'nxtuhbi rii', na'h canabwa'n loh lu'h tin  
 baria'h sto' bi nee ayi dxu'garii ru lu'h sto' bi.

<sup>26</sup> Chi'chi gudidxyidxiah bwiinndxaaba chi cun  
 dxyigah guidxiindxiah ba la'h bi, lwehgu baria'h

ba sto' bi, ya basaa'n ba la'h bi zigazi bwiinn guuchi, ya bwi'hnn ra' bwiinn ziahan nin rii ri'chi lligaaba guhchi bi, <sup>27</sup> per la'h Ñi'h lwehgu guteesa Ñi'h la'h bi, ya lwehgu gwasu'nchii bi'nxtuhbi chi. <sup>28</sup> Chi'chi biuu'garii Ñi'h la'ñuu', ya ri'chi gunaabadxyi'dxyi rala'n ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h tin ayi chyu bwiinn ñwa'ha ya rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa la'h nu ayi chyu bidi'hnn gahn ñabwe'he bwiinndxaba chi?

<sup>29</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Ziga lasaa' bwiinndxaba rii', ayi gaca cwe'he tu ba sidela ayi cwidxi-guinaaba tu loh Dxiohs, neezaa sidela ayi gucwaa'han tu.

*Jesuhs guñi' stuhbi la'ga'h xa gachi Ñi'h*  
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

<sup>30</sup> Chin babii ra' ba ri'chi, badii'dxi ra' ba nez loh guiidxyi ra' xteenn Galilea, ya guclaa'dzi Jesuhs ayi chyu ñahcabwa' canehz nuu Ñi'h, <sup>31</sup> ni'chin baluu'yi Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h nee rahbi za Ñi'h:

—Nahpa zuti'dxi ra' bwiinn duhlda na'h loh ra' nin rnabwa', ya zidxiinn ra' ba na'h, per chin dxiohna dxyih guhchi'hn, zabahna'hn loh ra' bwiinn guuchi.

<sup>32</sup> Per la'h ra' xpwiinn Ñi'h ayi guhcabwa' ra' ba xi zee loh dxyi'dxyi ra' chi, nee bidxyihbi za ra' ba ñinaaba dxyi'dxyi ra' ba xiñin zee loh ra'n.

*Jesuhs guñi' chyu mahzi lasahca*  
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)



<sup>33</sup> Chin badzihnnee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h loh guihdxyi Capernaum, biuu'garii Jesuhs la'n tuhbi yuu', chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Xiñin ze'yuu'yidxyi'dxyi tu chin zo'pa nu'h loh neziuh?

<sup>34</sup> Ya ayi guñi'tii' ra' xpwiinn Ñi'h, laasii la'h ra' ba ze'yuu'yidxyi'dxyi ra' ba chyuh tuhbi ra' ba naa nin mahzi lasahca, <sup>35</sup> ya lwehgu guzohbagah Ñi'h chi'chi gudihdxyi Ñi'h la'h gadzi'h bichiohpa ra' xpwiinn Ñi'h chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Sidela xclaa'dzi tuhbi tu gaca lasahca, nahpa gaca tu tuhbi bwiinn nin nado'laadzi ru loh ra' garaa lasaa' tu.

<sup>36</sup> Chi'chi guca'ha Ñi'h tuhbi biñi'n bi'tu'hn, ya bazuh Ñi'h la'h bi galaayi ra' ba chi'chi gudi'dzi Ñi'h la'h biñi'ni'hn chi, chi'chi rahbi Ñi'h:

<sup>37</sup> —Chyu chi'zi bwiinn nin gacanee tuhbi biñi'n squii', zahcane z ba na'h, nee bwiinn nin rahcane na'h, ayi na'h dxi'hn rahcane ba sino que nee Xtaada Dxiohsa'hn nin gulu'nehza na'h rahcane ba.

*Bwiinn nin ayi rñi'yah la'h nu'h, xlahdu nu'h nuu ba*

*(Lc. 9.49-50; Mt. 10.42)*

<sup>38</sup> Seguihdu rahbi Jwahn loh Ñi'h:

—Mwehsu, bidia'ha nu loh tuhbi bwiinn nin rabwe'he bwiinn dxaaba sto' ra' bwiinn cun xquelrnabwa' lah lu'h, ya bachidi'tsi nu loh ba ayi ru guunn ba zi'chi laasii ayi nee dxi'h ba ca'nzahnee ba la'h nu'h.

<sup>39</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulgasaa'n bwiinn chi laasii bwiinn nin ruhn dzi'n roo ra' cun xquelrnabwa' laan ayi xñi'yah ba na'h, <sup>40</sup> tin bwiinn ra' nin ayi xclaa'dzi childxinee la'h nu'h xlahdu gahca nu'h nuu ra' ba. <sup>41</sup> Guchiin nin rñi'n loh tu, bwiinn nin guni'hi nicala tuhbi bahsu ñihsa la'h tu laasii naa tu xpwii'nn ra'n, Dxiohs gudi'hi prehmiu la'h ba.

*Rriezgu chuu xtuhlda ra' bwiinn*  
(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

<sup>42</sup> Rahbi za Ñi'h:

—Chyu chi'h zi nin gusiaaba la'h biñi'n bi'tu'hn ra' rii loh duhlda pur nin riachiisto' ra' bi na'h, mas cha'yi gula'ha ra' ba la'h ba loh ñihsado' cun guchi'bi ra' ba tuhbi dxiah roo' yahnn ba, <sup>43</sup> nee sidela naa lu'h rutsiigan yi'h loh duhlda, mas cha'yi guchyuu'ga lu'hn; tin mas cha'yi chu'tii lu'h loh xquelrnabwa' Dxiohs dxuuca lu'h xlawaa'ha chee lu'h gabihldxyi cun garoopa naa lu'h hasta ayi dxiiu'yitii' dxih, <sup>44</sup> hasta tiidxi bwiinn trabahjw duxa para tu'pazi. <sup>45</sup> Ya sidela gadzihn dxyih gutsiiga ñaa' lu'h yi'h loh duhlda bachyuu'gan; mas cha'yi chu'tii lu'h loh xquelrnabwa' Dxiohs dxuuca lu'h xlawaa'ha garoopa ñaa' lu'h, chee lu'h loh bwehla xteenn gabihldxi, <sup>46</sup> hasta tiidxi bwiinn trabahjw duxa para tu'pazi. <sup>47</sup> Nee sidela la'h tuhbi bizloh lu'h gusiaaban yi'h loh duhlda, gule'hen; mas cha'yi chu'tii lu'h loh xquelrnabwa' Dxiohs nicala cun tuhbi si bizloh lu'h xlawaa'ha chenee garoopan yi'h loh dxih xteenn gabihldxyi <sup>48</sup> hasta tiidxi bwiinn trabahjw duxa nin ayi cha'loh, nee ayi garia'h ra' ba ri'chi,

<sup>49</sup> laasii ziga rrohba zihdxi yihca xi chi'h zi guelwawh, zi'chi za chioobaa bwehla yihca garaa ra' bwiinn. <sup>50</sup> Bwen naa zihdxi, per sidela guñihchin guelnallii, ¿xaalla guunn chi'h tu dxiaca za'can? Zi'chi gahca la'h tu, gulgahca ziga zihdxi nin nallii tin gaca gallu'yi tu loh ra' bwiinn guidxyiyuh, nee gulguibahanee za'ca lasaa' tu.

## 10

*Jesuhs baluu'yi ayi nuu taa'ha bwiinn che'hla ba (Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)*

<sup>1</sup> Seguihdu babii Jesuhs loh guihdxyi Capernaum, tin zee Ñi'h para guihdxyi xteenn Judea cun loh guihdxyi xteenn yuh nin rii stuhbi lahdu gui'w Jordahn, ya ri'chi badiaa'ha ziahan bwiinn, chi'chi guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h la'h ra' bwiinn chi ziga naa xcostumbre Ñi'h. <sup>2</sup> Hohr chi badzihn ra' paaldaa bwiinn fariseu ri'chi, per ya la'h ra' ba guclaa'dzi ra' ba guunn ra' ba prehba la'h Ñi'h tin gwa'ha ra' ba zahca gusia'garii Ñi'h dxyi'dxyi nin gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—¿Ta naa bwen taa'ha tuhbi bwiinn la'h che'hla ba?

<sup>3</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Cuun nin ruluu'yi xlehyi Moisehs la'h tu?

<sup>4</sup> Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Basaa'n Moisehs la'h ra' ndxi'hw cun sola tuhbi dxihtsi riahsa xcweenta nin rlaa'ha ra' ba che'hla ra' ba, ya bachi'h rusaa'n ra' ba che'hla ra' ba.

<sup>5</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Baca'h Moisehs zi'chi, laasii tantu bwiinn dxiipa tu, <sup>6</sup> per chin gurihxchih guidxyiyuh:

“Ndxihw cun gunna'h bwi'hnn Dxiohs” ziga rñi' loh Xchihtsi Ñi'h. <sup>7</sup> Neezaa rñi' loh Xchihtsi Ñi'h: “Ni'chin chin ruchinaa tuhbi ndxi'hw, rre'caa ba loh xtaada ba loh xmaah ba ya rbahannee ba la'h gunna'h nin raaca che'hla ba, <sup>8</sup> ya garoopa ra' ba naa ba zigazi tuhbi bwiinn”; naa ra' ba zigazi tuhbi bwiinn xlawaa'ha chiohpa bwiinn. <sup>9</sup> Dxiohs bachi'dxiu-bacha'ga la'h ra' ba, ni'chin nin ayi nuu taa'ha ra' ba.

<sup>10</sup> Ya chin rii ra' ba la'n stuhbi yuu', gunaabadxyi'dxyi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h xcweenta gahca nin rlaa'ha lasaa' bwiinn, <sup>11</sup> chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Sidela la'h tuhbi bwiinn taa'ha ba che'hla ba ya guica'ha ba stuhbi gunna'h, ya zi'chi canee lasaa' zi ra' ba zigazi xtu'h ra' ba, <sup>12</sup> ya sidela la'h tuhbi gunna'h taa'ha ba la'h xpwiinn ndxi'hw ba ya guica'ha ba stuhbi ndxi'hw, bwiinn chi nabahan gubwihlli zi ra' ba.

*Bwi'hnntaa'yi Jesuhs yihca ra' biñi'n  
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)*

<sup>13</sup> Ya tantu guclaa'dzi ra' bwiinn chi dxihn ra' ba xchi'dxyi Jesuhs, hasta xpiñi'n ra' ba gwanee ra' ba loh Ñi'h, tin badzii'ba naa Ñi'h yihca ra' bi, per chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h ni'chi guzo'baloh riidxihldxyinee dxyi'dxyi ra' ba la'h ra' bwiinn nin ze'nee ra' biñi'n ra' chi loh Jesuhs, <sup>14</sup> ya chin bwa'ha Jesuhs zi'chi cayahca, chi'chi bidxyi'chi Ñi'h ya rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h chi:

—Gulgasaa'n dxie'biiga ra' biñi'n hasta zu'hn, ayi ru gucwe'za tu la'h ra' bi, laasii xquelrnabwa' Dxiohs naa xteenn ra' bwiinn nin nado'laadzi

ziga biñi'n ra' rii', <sup>15</sup> nee guchiin nin rñi'n loh tu, bwiinn nin ayi chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs zigazi naa tuhbi biñi'n nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi xtaada ñi'h, bwiinn chin ayi chuu ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs.

<sup>16</sup> Chi'chi gudi'dzi Ñi'h la'h ra' biñi'n chi, nee tin badzii'ba naa Ñi'h yihca ra' bi nee gunaaba gahca Ñi'h loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h ra' biñi'n ra' chi.

*Tuhbi ndxi'hw ricu nin nuu ziahan xixteenn ñi'h (Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)*

<sup>17</sup> Ya tuhbi dxyih gaduhbi nin cagu'guihn Jesuhs guzee Ñi'h stuhbi nehza, badzihn gallu'n tuhbi ndxi'hw hasta zuu Jesuhs, ya lwehgu bazu'nllihbi bi nezloh Jesuhs, <sup>18</sup> chi'chi rahbi bi loh Ñi'h:

—Daada, mwehsu cha'yi, ¿xa ni'ca gu'nnahn tin guziaa'hahn dxibaa' guibahane'hn Dxiohs para tu'pazi chin gachi'hn?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi:

—¿Xixnaa rñi' lu'h naan cha'yi'hn? Ayi nin tuhbi bwiinn cha'yi naa xmohda ñi'h sola tuhbi dxi'h Dxiohs naa cha'yi. <sup>19</sup> La'lu'h naann la nin rnabwa' loh Xchihtsi Dxiohs: “Ayi chiinn lu'h bwiinn, ayi gaca lu'h bwiinn gubwihlli, ayi cwaan lu'h, ayi chi'nlaa'dzi lu'h dxixi'hw, ayi gusagui'hi la'h bwiinn, nee gaca nadzii'hi lu'h xcuzahn ra' lu'h.”

<sup>20</sup> Chi'chi rahbi ndxi'hw chi loh Ñi'h:

—Mwehsu, garaatii' ra' dxyi'dxyi ca cagazo'badxiaagahn dez chin guhca'hn biñi'n.

<sup>21</sup> Chin bwa'ha Jesuhs loh ndxi'hw chi, guhca nadzii'hi sto' Ñi'h la'h bi, chi'chi rahbi Ñi'h loh bi:

—Stuhbi dxi'h cohsa ria'dxyi guunn lu'h; bwaa tin batoo' garaa xixteen lu'h ya chi'chi chi'zi lu'h mweeyi chi guica'ha ra' bwiinn prohbi nin ayi xi nahpa, ya zi'chi zaapa lu'h guelnaza'ca llaa'ndxibaa', nee lwehgu gahca da'na'hla na'h tin gu'a lu'h xcruhzi lu'h.

<sup>22</sup> Ya chin bihn ndxi'hw chi dxyi'dxyi ra' nin guñi' Ñi'h, guhca nalaasa sto' bi laasii ziahan roo' xica nahpa bi, <sup>23</sup> chi'chi biahyi Jesuhs tin bwa'ha Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¡Nagahn duxa par chu'tii tuhbi bwiinn rricu loh xquelrnabwa' Dxiohs!

<sup>24</sup> Ya badxyigaa' duxa loh ra' xpwiinn Ñi'h chin bihn ra' ba nin guñi' Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h stuhbi:

—Llii'n ra', ¡lli'balla nagahn naa para chu'tii bwiinn rricu loh xquelrnabwa' Dxiohs! <sup>25</sup> Mas ayi guinagahn ru tiidxi tuhbi camehyu llaa'n tuhbi guihchi guulla, que no ziga tiidxi tuhbi rricu loh xquelrnabwa' Dxiohs.

<sup>26</sup> Chin bihn ra' xpwiinn Ñi'h zi'chi chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Chyuulla gaca chi'h ta'h loh duhlida?

<sup>27</sup> Chi'chi bwa'ha Ñi'h loh ra' ba ya rahbi Ñi'h:

—Para bwiinn ra', nagahn ra' dee'; per ayi nee dxi'h para la'h Dxiohs.

<sup>28</sup> Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—La'h nu la'nu dxugasaa'n garaa nin nadxi-aapa nu, tin zo'pana'hla nu yu'bilu'h.

<sup>29</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nee guchiin nin rñi'n loh tu, ziga bwiinn nin nugasaa'n yihdzi ñi'h, xpaah ñi'h, xmaah

ñi', bwihtsi ra' ñi'h, che'hla ñi'h, llii'n ñi'h, o xuh ra' ñi'h pur xcwee'ntahn cun pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, <sup>30</sup> zica'ha ra' ba garaa ni'chi stuhbi gaywa'h bweelta mahzi ru loh guidxyiyuh rii' nicala zidxyi'chinee bwiinn la'h ra' ba, per llaa'ndxibaa' zica'ha ra' ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii' chin gachi ra' ba, <sup>31</sup> laasii chin gadzihn dxyih nin guunn Dxiohs jwisi loh guidxyiyuh, garaa ra' bwiinn nin ruhnn lligaaba lasahcaduxa ra' ba nnah ayi gaca lasahcatii' ra' ba chi'chi, ya bwiinn ra' nin ayi lasahca nnah ni'chi ra' gaca lasahca chi'chi.

*Nin rioonna bweelta guñi' Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h zahchi Ñi'h*  
(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

<sup>32</sup> Ya loh zeezah ra' ba loh neziuh para guiidxyi Jerusalehn ñiidxyuu Jesuhs ya dihtsi Ñi'h na'hla gadzi'h bichiohpa ra' xpwiinn Ñi'h laasii rdxiyihbi ra' ba nee coma guiidxyi chi nahpa chiinn ra' ba la'h Ñi'h, ya neezaa bwiinn ra' nin zee na'hla la'h Ñi'h rdxiyihbi ra' ba, ya chi'chi gule'caa Jesuhs gadzi'h bichiohpa nin naa xpwiinn Ñi'h tin rahbi Ñi'h loh ra' ba cuun nin saca Ñi'h, squiii rahbi Ñi'h:

<sup>33</sup> —Gulguia'ha, rñi'n loh tu, la'h nu'h zoo para guiidxyi Jerusalehn, ya na'h ziga naan bwiinn nin gulu'nehza Dxiohs loh guidxyiyuh, zuti'dxi ra' bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza na'h cun mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi zuti'dxi ra' ba na'h loh nin guunn guelguxchisi na'h. Nee guinabwa' ra' ba gachi'hn cun guti'dxi ra' ba na'h loh ra' bwiinn ziitu, <sup>34</sup> ni'chi ra' gusa'cazii na'h cun gul-lihdzinee ra' ba na'h, guchahn xihin ra' ba loon

cun gadxiinn ra' ba na'h, per chin dxiohna dxyih zabahana'hn —rahbi Ñi'h.

*Jacobo cun Jwahn gunaaba tuhbi bwehni'hn loh Jesuhs*

*(Mt. 20.20-28)*

<sup>35</sup> Jacobo cun Jwahn, llii'n Zebedeu, gwabiiga ra' loh Jesuhs ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Mwehsu, xclaa'dzi nu guunn lu'h tuhbi bwen nin gachinaaba nu loh yu'bilu'h la'h nu.

<sup>36</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Xini'ca bweni'hnca xclaa'dzi tu gu'nnahn la'h tu?

<sup>37</sup> Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Chin guinabwa' lu'h loh lla'ñih xteenn lu'h, xclaa'dzi nu zohbanee nu yi'h; tuhbi nu xlahdu derehchu lu'h stuhbi nu xlahdu rrabwehsa lu'h.

<sup>38</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nin ayi gaann tu xiñin nin rnaaba tu. ¿Ta ziza'caziinee tu na'h cun gachinee za tu na'h?

<sup>39</sup> Chi'chi rahbi ra' ba:

—Nicala gachinee nu yi'h.

Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Guchii tu ziza'caziinee tu na'h nee zahchinee za tu na'h ziga gachi'hn, <sup>40</sup> per ayi na'pahn derechu guiñaan loh tu cuun nin zohba xlahdu derechu'hn o xlahdu rrabwehsa'hn; sola Dxiohs cwii la'h ra' bwiinn nin so'baneen llaa'n dxibaa'.

<sup>41</sup> Ya chin bihn zatsi'h xpwiinn Ñi'h nin gunaaba Jacobo cun Jwahn, bidxyi'chinee ra' ba la'h ra' ba, <sup>42</sup> chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h ra' ba ya rahbi Ñi'h:

—Ba naann tu nin rnabwa' loh ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel naa ra' ba ziga dxi'ba



nin naguihdzi; neezaa cuun chi'h zi bwiinn nin lasahca loh ra' ba ruhnn zi'chi, <sup>43</sup> per cun la'h tu ayi gaca tu zi'chi, ya nin xclaa'dzi gaca nin mahzi lasahca nahpa gacanee ba la'h ra' lasaa' ba. <sup>44</sup> Zi'chi gahca za nin xclaa'dzi gaca nin mahzi guinabwa' loh tu, nahpa gaca ba ziga tuhbi mooza loh tu, <sup>45</sup> laasii na'h, Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ayi ze'lda dxi'hn para guunn bwiinn sirba loon, sino que na'h ze'ldahn tin gu'nnahn sirba, nee gudi'hi zan xquelnabahanahn para la'h ra' ziahan ra' bwiinn tin ta'h ra' ba loh duhlda.

*Jesuhs basiaca la'h tuhbi bwiinn nin laa Bartimeu ayi biin loh ba*

*(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)*

<sup>46</sup> Ya chi'chi Jesuhs cun garaa za xpwiinn Ñi'h gudii'dxinee Ñi'h la'h ra' ba nez guihdxyi nin laa Jericoh, ya zeena'hla za ziahan ra' bwiinn la'h Ñi'h, ya loh neziuh xteenn rwaa' guihdxyi chi zohba tuhbi bwiinn nin rahca loh ñi'h nin biria'hlah Bartimeu llii'n Timeu, rzohba ba rbwe'he ba car-dah, <sup>47</sup> ya chin gudii'dxidxiahga ba zeedii'dxi Jesuhs nin ze' loh guihdxyi Nazaret ri'chi, chi'chi guñi' ba jweersi roo', rahbi ba:

—¡Jesuhs llii'n guehtu Davihd, balahsasto' lu'h na'h!

<sup>48</sup> Ya bidxyi'chi ziahan ra' bwiinn ni'chin rahbi ra' ba loh ba:

—¡Biacadxyii! ¡Ayi rñi' lu'h zi'ca!

Per la'h ba mahzi ru jwersi roo' ru cañi' ba:

—¡Llii'n guehtu Davihd, balahsasto' lu'h na'h!

<sup>49</sup> Ya guzuhdxyiigah Jesuhs, chi'chi gunabwa' Ñi'h gwaca'ha ra' ba bwiinn chi ya rahbi ra' ba loh ba:

—Bazuhchihpa sto' lu'h, gwasu'nchii; yi'h cab-wihdxyi ba.

<sup>50</sup> Ya lwehgu gule'caa bwiinn chi lahdxi nin caa dihtsi ba tin gudxihxi ban loh yuh, chi'chi gwasu'nchii gallu'n ba ya gwah ba hasta zuu Ñi'h,

<sup>51</sup> chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—¿Xini'ca xclaa'dzi lu'h gu'nnahn pur yi'h?

Chi'chi rahbi bwiinn nin rahca loh ñi'h chi:

—Mwehsu, xclaa'dzihn guunn lu'h gwa'hahn.

<sup>52</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Zahca guziaa lu'h, la'h lu'h biaca laasii gwachiisto' lu'h na'h.

Ya hohra chi gahca biaca bizloh ba, ya zena'hla ba la'h Jesuhs loh nehza.

## 11

*Guyu'tii Jesuhs loh guihdxyi Jerusalehn ziga tuhbi rrehyi*

*(Mt. 21-1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)*

<sup>1</sup> Ya chin zeegadzihn Ñi'h guihdxyi ra' nin laa Betfageh cun guihdxyi Betania nin ria'han gahxu loh guihdxyi Jerusalehn nee gahxu za loh dahan nin laa Olivo, guxe'hla Jesuhs chiohpa xpwiinn Ñi'h <sup>2</sup> tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulcheh loh guihdxyi nin naa gahxu ru, ya chin gadzihn tu ri'chi, ri'chi zwa'ha tu cadu'h tuhbi buhrra nin nadxyi'bi nin nagahdxi gaca nado'tii'; guxachi tu ma, tin dxie'nee tu ma, <sup>3</sup> ya sidela chyuulla guinaabadxyi'dxyi loh tu: “¿Xixnaa rigaxachi tu ma?” squii' guiñi' tu loh bwiinn chi: “Tuhbi bwiinn nin mahzi rnabwa' cachi'hn ma”, per lwehgu gahca gusia'garii ba ma.

<sup>4</sup> Pwihsi gwah ra' ba ya badxeela ra' ba hasta cadu'h buhrra chi gaxu rwaa' tuhbi pwerta xteenn tuhbi yuu', chi'chi guxachi ra' ba buhrra chi, <sup>5</sup> neezaa gunaabadxyi'dxyi nuhn ra' bwiinn nin rii ri'chi loh ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Xini'ca ruhnn tu? ¿Xinaa riigaxachi tu buhrra ca?

<sup>6</sup> Chi'chi rahbi ra' ba ziga rahbi Jesuhs guiñi' ra' ba, ya cun basaa'n ra' ndxi'hw ra' chi zeenee ra' xpwiinn Ñi'h buhrra chi, <sup>7</sup> ya chin baganee ra' ba ma hasta zuu Jesuhs, chi'chi badzii'ba ra' ba xahba ra' ba dihtsi ma, tin guzohba Jesuhs dihtsi ma, <sup>8</sup> ya ziahan ra' bwiinn gudxyihxi ra' ba xahba ra' ba loh neziuh nez hasta zeedii'dxinee ma la'h Ñi'h, ya snuhn ra' ba bachyuu'ga llii'dzi xteenn ra' yahga loh dahan tin gudxyihxi ra' ban loh neziuh hasta tiidxi Ñi'h, <sup>9</sup> ya nuhn ra' bwiinn nin zeeñiidxiuu nez loh Jesuhs, cun snuhn ra' ba nin na'hla la'h Ñi'h, guza'loh cañi' ra' ba jweersiroo', rahbi ra' ba:

—¡Bwen duxa naa Dxiohs! ¡Bwi'hnn taa'yi Dxiohs yihca rrehyi nin ze' pura xcweenta Dxiohs! <sup>10</sup> ¡Bwi'hnn taa'yi Dxiohs la'h guelrnabwa' nin ze' xcweenta xpaah Davihd nu'h! ¡Zuxchiilli Dxiohs!

<sup>11</sup> Ya loh nin guyuu'tii Jesuhs loh guihtxyi Jerusalehn, lwehgu gwah Ñi'h la'n guido' roo' ya bwa'hasi za Ñi'h gadiidxitii' nee zigala coma gudxyihla ni'chin lwehgu gahca gubia'gariinee Ñi'h xpwiinn Ñi'h para guihtxyi Betania.

*Jesuhs gulu'dii la'h tuhbi yahga ñiigu  
(Mt. 21.18-19)*

12 Ya chin barah gue'la, babiinee Ñi'h xpwiinn Ñi'h guiidxyi Betania, bie'suh bichia'han Ñi'h, 13 chi'chi bwa'ha Ñi'h tuhbi yahga ñiigu zihtu dxyigah nagaa rñah yahga chi cun batahga, ni'chin gwagua'ha Ñi'h gu nuu xi ñinahxi caa loh yahga chi, per ayi bidxeela Ñi'h nin tuhbin laasii ayi chi'chi dxi'h rcah ñinahxi, 14 ya delanta loh ra' xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h loh yahga chi:

—Ayiru chuu dxyih guicah ñinahxi loh lu'h.

*Jesuhs basiaa la'n guido' roo'*

*(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)*

15 Zee chi'h Jesuhs para Jerusalehn cun xpwiinn Ñi'h, per loh nin guyuu'tii Ñi'h la'n guido' roo', guzo'baloh babwe'hedxia'hla Ñi'h la'h ra' bwiinn nin cayuhnn guri'xi ra', garaa nin riigatoo' cun nin riizi' xica ra' ri'chi; nee nezii-nezi'chi gulu'bwih Ñi'h xmweella ra' bwiinn nin rucha'h mweeyi cun xagaxiyyi ra' nin rutoo' palohmma ra', 16 ya ayi ru basaa'n Ñi'h chyu bwiinn ñidii'dxi nez hasta zohba guido' roo' cun xica cohsa ra', 17 baluu'yi Ñi'h la'h ra' bwiinn rahbi Ñi'h:

—La'tu naann la xa rñi' Dxiohs ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Yiidzihn gaca tuhbi yuu' hasta dxi' ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, tin cwidxyiguinaaba ra' ba na'h”, i per la'h tu cayuhnn tun ziga zi tuhbi cwehva hasta riuu' ra' guba'n!

18 Ya chin bihnn ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi nin bwi'hnn Jesuhs, gudxi'hyi ra' ba xa chiinn ra' ba la'h Ñi'h, per guyuu' ra' ba guelnadxyi'bi la'h ra' bwiinn, laasii garaa ra' bwiinn badxyigaa'

duxa xcweenta ziga ruluu'yi Ñi'h, <sup>19</sup> ya chin gurih gue'la, biria'h Ñi'h lahda guihdxyi chi.

*Jesuhs baluu'yi la'h ra' xpwiinn Ñi'h xa cwidxyi-guinaaba ra' ba loh Dxiohs*

*(Mt. 21.20-22)*

<sup>20</sup> Ya chin barah gue'la rsiiyido' gudii'dxinee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h hasta zohba yahga ñiigu nin gulu'dii Ñi'h, ya yahga chi gubihdzi la hasta cun nee xtulbaa'han, <sup>21</sup> ya loh nin bagannasto' Pehdru nin guñi' Ñi'h, chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—Mwehsu, ¡bwa'ha! ¡La'h yahga ñiigu nin gulu'dii lu'h la'n gubihdzila!

<sup>22</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gulchechiisto' tu Dxiohs, <sup>23</sup> pwihsi na'pahn siguhra sidela chyulla gahbi loh dahan rii': “Biya'dxu ri'ca tin gwah loh ñihsado”, zuzo'badxiahgan xchi'dxyi ba sidela ayi guunn chiohpa sto' ba. <sup>24</sup> Ni'chin nin rñi'n loh tu sidela xiilla guinaaba tu loh Dxiohs, zuni'hi Ñi'hn, ni'chin nin gulchechiisto' tu la'h Ñi'h. <sup>25</sup> Chin cwidxyi-guinaaba tu loh Dxiohs, sidela nuu chyulla bwiinn rdxyi'chinee tu, gulsia'ldasto' tu xtuhlda ba, tin para dxia'ldaza sto' Xtaada tu nin nuu dxibaa' xtuhlda tu. <sup>26</sup> Sidela ayi dxia'ldasto' tu xtuhlda chyulla bwiinn, neezaa Xtaada tu nin nuu dxibaa' ayi dxia'ldasto' za ba xtuhlda tu.

*Gunaabadxyi'dxyi ra' ba chy naa Jesuhs*

*(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)*

<sup>27</sup> Ya chin gubia'gariinee Ñi'h la'h ra' ba para guihdxyi Jerusalehn, gwah Ñi'h la'n guido' roo'

stuhbi, ya ri'chi zeezah Ñi'h chin badzihn ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun nuhn mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi, cun nuhn bwiinn guhla ra', <sup>28</sup> ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Chyu bani'hi guelrnabwa' yi'h tin ruhnn lu'h dzi'n ra' nin cayuhnn lu'h?, o ¿chyu xquelnabwa' cayuhnn lu'hn?

<sup>29</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Neezaa na'h guina'badxyi'dxyi'hn loh tu tuhbi rsohn, ya sidela chixtee' tu, zidxixtee'zahn cun chyu xquelnabwa' ru'nnahñin. <sup>30</sup> Guldxixtee' loon: ¿Chyu guxe'hla la'h Jwahn bie'garo'bañihsa ba? ¿Ta Dxiohs gulu'nehza la'h ba o bwiinn zi ra'?

<sup>31</sup> Chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Xa guidi'tsi nu'h? Sidela la'h nu'h guidi'tsi nu'h: “Dxiohs gulu'nehza la'h ba”, <sup>32</sup> chi'chi nnaa ba loh nu'h: “¿Xixnaa chi'h ayi gwachiisto' tu xchi'dxyi ba?”, ¿o zidi'tsi nu'h: “Tuhbi bwiinnzi guxe'hla la'h Jwahn.”?

Per ayi guhdzi ra' ba zi'chi laasii bidxyihbi ra' ba la'h ra' bwiinn, laasii bwiinn ra' nin rii nez chi ruhnn lligaaba Dxiohs guxe'hla la'h Jwahn, <sup>33</sup> pwihsi cun rahbi ra' bwiinn dxixi'hw chi loh Ñi'h:

—Ayi chyu gaann chyu guxe'hla la'h Jwahn.

Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Pwihsi zigasi za ayi nnaa tu chixtee' tu nin canaabadxyi'dxyi'hn loh tu, zi'chi za na'h ayi chixte'hn loh tu chyu bani'hi guelrnabwa' na'h cayu'nnahn dzi'n ra' rii'.

## 12

*Cwenta xteenn ra' mooza dxaaba nin bia'hannee ra' nuhn yahga uhva ra'*

*(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)*

<sup>1</sup> Ya gwazah bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs cweenta rii', rahbi Ñi'h:

—Guyuu' tuhbi bwiinn, bwi'hnn biñih ba nuhn yahga uhva ra' loh xuh ba, chi'chi bwi'hnn ba lee' gadiidxi loh yuh chi, neezaa bwi'hnn ba tuhbi tanque hasta guixi'h uhba ra', cun bwi'hnncha'yi za ba tuhbi yuu' roo' nin naa ziga tuhbi torre, ya basia'hannee ba loh yuh chi la'h paaldaa bwiinn ra' tin gaapa ra' ban garoolda, ya chin gabwe'hecaan li'hn nahpa gaca garoolda li'hn chi guica'ha ra' ba, ya zee chi'h ba zihtu roo', <sup>2</sup> per chin badzihn dxyih nin guunn garoolda ra' ba li'hn, chi'chi guxe'hla ballwaa'n nin naa xteenn ñi'h loh yuh tuhbi xmooza ba, tin gwagañi' ba loh ra' bwiinn nin bia'hannee loh xuh ba tin ñudi'hi ra' ba li'hn nin ruhnn tucahri ñaca'ha ba, <sup>3</sup> per xlawaa'ha ñudi'hi ra' ba nin ruhnn tucahri ñaca'ha mooza chi, mejor gudxi'ldxyihdxyi ra' ba la'h mooza chi ya ayi chi'h xi badi'hi ra' ba ñaca'ha ba. <sup>4</sup> Seguihdu guxe'hla ba stuhbi xmooza ba loh ra' ba, ya mooza chi basihdzidxiah ra' ba la'h ba gutaa'ha ra' ba yihca ba nee biguui za ra' ba loh ba, <sup>5</sup> per guxe'hla ba snuhn ra' xmooza ba. Nuhn ra' ba gudxi'ldxyihdxyi ra' ba, ya snuhn ra' mooza chi gudxiinn ra' bwiinn nadxaaba ra' chi.

<sup>6</sup> 'Per bia'dxyi llii'n ba nin nadzii'hi duxa ba, ya luulchima guxe'hla ba llii'n ba, laasii bwi'hnn ba lligaaba: “Pwehda zuzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi llii'nahn.” <sup>7</sup> Per chin badzihn bi, rahbi

loh lasaa' ra' nin raa'n loh xuh ba: “Bwa'ha ni'casihn nin dxia'hannee gaduhbi loh yuh rii'; gulchoo'ho gachidxiinn nu'h bi tin la'h si nu'h gachica'ha nu'h gaduhbi loh yuh rii'.” <sup>8</sup> Pwihsi guna'zu ra' ba la'h bi, gudxiinn ra' ba la'h bi ya chi'chi bagala'ha ra' ba xcweerpu bi rwaa' yuh chi.

<sup>9</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Pwihsi, ¿xi ruhnn tu lligaaba gunnee daada nin naa xteenn ñi'h yahga uhva ra' la'h ra' bwiinn nin gudxiinn la'h llii'n ba? Zi' ba tin dxie'chiin ba garaa ra' bwiinn nin gudxiinn la'h llii'n ba, ya chin cha'loh gachi ra' bwiinn chi, chi'chi gudi'hi ba loh yuh chi la'h ra' guriin bwiinn. <sup>10</sup> Pwehda nagahdxi gu'lda tu loh Xchi'dxyi Dxiohs rahbi:

Dxiah nin gule'hecaa ra' mwehsu albañihyi, dxiah chi baria'caa naa dxiah za'ca nnah.

<sup>11</sup> Dxiohs bwi'hnn lligaba zi'chi gaca, nee naan tuhbi bwen duxa para la'h nu'h.

<sup>12</sup> Ya chi'chi guclaa'dzi bwiinn dxixi'hw ra' chi ñina'zu ra' ba la'h Ñi'h hohra chi gahca, laasii gwasaa ra' ba dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h loh ra' ba, per bidxyihbi ra' ba ñuhnn ra' ban, laasii rii ziahan roo' bwiinn ri'chi mejor ziaa ra' chi'h ba.

*Dxyi'dxyi cweenta xteenn impwestu  
(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)*

<sup>13</sup> Chi'chi guxe'hla ra' bwiinn dxixi'hw chi paal-daa ra' bwiinn fariseu loh Jesuhs cun neezaa ra' nin nin naa xpwiinn Herodes tin ñi'ni' Ñi'h xilla dxyi'dxyi ra' nin ñuhnn guelguxchisi la'h Ñi'h, <sup>14</sup> ya chin badzihn ra' ba rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Mwehsu, naann nu xnehza rñi' lu'h cun ganaalla dxyi'dxyi nin guchii, ayi ruhnn lu'h



cweenta chyū chi'h zi bwiinn sino que ruluu'yi lu'h cun gaduhbi sto' lu'h xneziuh za'ca Dxiohs; ¿ta naa xnehza gachidxilli nu impwestu loh rrehyi César o ayi chyū chiilli?

15 Per lwehgu guhcabwa' Jesuhs xa naa xigaaba ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Xixnaa ruhnn tu lligaaba guunn tu prehba na'h cun xchixi'hw tu? Gulgaluu'yi tuhbi xmweyi tu na'h tin gwa'hañin.

16 Chi'chi badi'hi ra' ban, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Chyu yihca caa lohon, cun chyū laa caa lohon?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Xteenn emperador.

17 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgadi'hi la'h César nin naa xteenn ba, nee gulgadi'hi za la'h Dxiohs nin naa xteenn Ñi'h.

Ya badxyigaa' duxa loh ra' ba nin guñi' Ñi'h.

*Guñi' Jesuhs xcweenta nin gabahan bwiinn loh ra' bwiinn nin guhchi*

*(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)*

18 Ya chi'chi gwah paaldaa ra' bwiinn nin laa saduseu ra', tin gwagua'ha ra' ba loh Jesuhs, per saduceu ra' chi ayi riachiisto' ra' ba gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi, ni'chin nin gunaabaxyi'dxyi ra' ba cweenta ra' rii' loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

19 —Mwehsu, basia'hannee Moisehs dxihtsi la'h nu'h, loh dxihtsi chi caa: “Sidela chyulla tuhbi ndxi'hw nin bachinaa gachi nen ayi chyū llii'n ra' ba guyuu' cun xcunna'h ba, ni'chin nahpa guica'ha bwihtsi ba la'h gunna'h chi tin chuu

llii'n ra' ba xcweenta guehtu guhla bwihtsi ba.”  
<sup>20</sup> Guidi'hnn nu'h nuu gahdzi ndxi'hw ya garaa ra'  
 ba naa tuhsi bwihtsi ra'; bwiinn galoh bachinaa  
 ba ya guhchi ba, per ayi chyu llii'n ba guyuu' cun  
 xcunna'h ba, <sup>21</sup> ya chi'chi guca'ha bwihtsi raroopa  
 ba la'h gunna'h viuhda chi per ayi za chyu llii'n  
 ra' ba guyuu', <sup>22</sup> ya zi'chi gahca za cada tuhbigah  
 ra' ba hasta que no bachinaa gagaadzii ra' ba la'h  
 gunna'h chi, chi'chi neezaa gunna'h chi guhchi  
 per ayi chyu llii' ra' ba guyuu' cun gunna'h chi.  
<sup>23</sup> Yannah, chin gabia'garii gabahan ra' ba, ¿cuun  
 pa'h xchi'h nin naa che'hla gunna'h chi?, laasii  
 gagaadzii ra' ba bachinaa la'h gunna'h chi.

<sup>24</sup> Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Cache'h yihca tu, laasii ayi nu'nbwa' tu loh  
 Xchi'dxyi Dxiohs cun xcweenta xquelrnabwa' Dx-  
 iohs. <sup>25</sup> Chin gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi,  
 gaca ra' ba ziga aanjla ra'; ayiru guchinaa ra' ba,  
<sup>26</sup> ya loh ziga nin gabahan ra' bwiinn nin guchi,  
 ¿ta nagahdxi gu'lda tu loh dxihtsi nin baca'h gue-  
 htu Moisehs xcweenta la'n yaguichaa' nin gurih  
 bwehla? Dxiohs rahbi loh Moisehs: “Na'h naan  
 Xchiohs Abrahñ, Xchiohs Isaac, cun Xchiohs Ja-  
 cobo.” <sup>27</sup> Pwihsi sidela la'h Dxiohs naa xpwiinn  
 Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' rii', ayi naa ra' ba bwiinn  
 guuchi laasii nabahannee ra' ba la'h Ñi'h. Ni'chin  
 nin cache'h duxa yihca tu.

*Jesuhs guñi' cuun xchi'dxyi lehyi Moisehs nin  
 mahzi lasahca  
 (Mt. 22-34-40)*

28 Ya chin badzihn tuhbi mwehsu nin ruluu'yi lehyi, biooba ru bihn dxiahga ba bwengahca basia'garii dxyi'dxyi Jesuhs, ni'chin nin gwabiiga ba loh Ñi'h tin gunaabadxyi'dxyi ba squii' loh Jesuhs:

—¿Cuun xchi'dxyi xlehyi Moisehs nin mahzi lasahca loh garaa ra' dxyi'dxyi lehyi?

29 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Squii' rñi' dxyi'dxyi nin mahzi lasahca: “Gulgaca'dxiahga bwiinn Israel ra', Xtaada Dxiohs nu'h naa tuhbi dxi'h sola Dxiohs. 30 Gantsii'hi lu'h la'h Xtaada Dxiohs lu'h cun gaduhbi sto' lu'h, cun gaduhbitii' xaalma lu'h, cun gaduhbi lligaaba lu'h, nee cun gaduhbi za xjweersi lu'h.” 31 Zi'chi gahca za rñi' nin raroopa dxyi'dxyi: “Gantsii'hi lu'h bwiinn ra' ziga nadzii'hi lu'h yi'h gahca.” Ayi ru dxyi'dxyi nin mahzi lasahca loh dxyi'dxyi ra' rii'.

32 Chi'chi rahbi mwehsu chi loh Jesuhs:

—Bwengahca, mwehsu; guchii dxyi'dxyi nin rñi' lu'h: Tuhbi dxi'h Dxiohs nuu, nee ayi stuhbi Ñi'h caalla nehza, 33 nee nahpa gantsii'hi lu'h la'h Ñi'h cun gaduhbi sto' lu'h, cun gaduhbi xaalma lu'h, cun gaduhbi xjweersi lu'h, nee cun gaduhbi xigaaba lu'h; nee gantsii'hi lu'h bwiinn ra' ziga nadzii'hi lu'h yi'h gahca, ya dee ra' mahzi lasahcan loh Dxiohs loh ziga xiilla guhn nin gudi'hi lu'h loh Ñi'h.

34 Chin bwa'ha Jesuhs xnehza guñi' mwehsu chi chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:

—Ayi zihitu ru dxi'h ria'han lu'h loh xquelrnabwa' Dxiohs.

Ya nin stuhbi ra' ba ayi biaalla ñinaabadxyi'dxyi ru xiilla dxyi'dxyi loh Ñi'h.

*¿Chyu llii'n naa Crixtu?*

*(Mt. 22-41-46; Lc. 20.41-44)*

<sup>35</sup> Chin nuugaluu'yi Jesuhs xchi'dxyi Dxiohs la'n guido', chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Xa mohda rñi' ra' mwehsu nin ruluu'yi lehyi Crixtu naa llii'n guehtu Davihd? <sup>36</sup> Pwihsi guehtu Davihd gahca, pur Spíritu Saantu guñi' ba rahbi ba:

Daada Dxiohs rahbi loh Daada nin rnabwa' na'h:  
“Guzohba xlahdu nanchiin hastayi gadzihn dxyih gutsi'gahn garaa ra' nin rdxyi'chinee yi'h nez ñaa' lu'h.”

<sup>37</sup> 'Sidela la'h guehtu Davihd rahbi: “Crixtu guinabwa' na'h”, ¿xaalla gaca chi'h Crixtu llii'n Davihd?

Ya ziahan nin rii ri'chi nasaa baca'dxiahga ra' ba nin cañi' Jesuhs.

*Badzii'ba Jesuhs duhlda yihca ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs*

*(Lc. 21.1-4)*

<sup>38</sup> Ya loh nin cagaluu'yi Jesuhs rahbi Ñi'h:

—Gulgaca nasiin tin ayi gusagui'hi ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs la'h tu, laasii riuu'sto' ra' ba rahcu ra' ba lahdxi nu'hla nin riuu' hasta yahnn ra' ba, nee xclaa'dzi ra' ba garaa bwiinn gucha'garwaa' naa ra' ba nez loh dxiaa', <sup>39</sup> nee rdxi'hyi ra' ba puur yagaxiyyi za'ca nin lasahca rzohba ra' ba la'n guido', nee cun hasta rahca za guelwawh, <sup>40</sup> neezaa rbwe'hellu'hu ra' ba yihdzi gunna'h viuhda ra', ya hohra chi gahca xchih rbwihdxyi-rnaaba ra' ba loh Dxiohs tin guiñah ra' ba zigazi bwiinn naza'ca duxa, per la'h ra' ba nalasa ru zuhnnee Dxiohs la'h ra' ba.

*Xcweenta tuhbi gunna'h viuhda nin gulahchi guhn loh Dxiohs*

<sup>41</sup> Ya tuhbi bweelta zohba Jesuhs nez zuu ra' alcansía nin riuu' mweeyi guelguhn, caywa'ha Ñi'h xa rula'h ra' bwiinn mweeyi la'n alcansía ra' chi, neezaa ziahan ra' bwiinn rricu riigala'ha za ziahan mweeyi, <sup>42</sup> ya hohra chi gahca badzihn tuhbi viuhda prohbi, bala'ha ba chiohpa mweeyi ga'yu'hn la'n alcansía chi, <sup>43</sup> chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, gunna'h viuhda prohbi ca ziahan ru mweeyi bala'h ba loh snuhn ra' bwiinn nin bala'ha ra' mweeyi la'n alcansía ca, <sup>44</sup> pwihsi garaa ra' ba nin ria'hancha si rula'ha ra' ba, per gunna'h ca loh xquelprohbi ba, bala'ha ba garaa meewy'hn nin nahpa ba, hasta nin ñio'h xquehta ba.

## 13

*Badi'hi Jesuhs rsohn cwih guido' roo'*

*(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)*

<sup>1</sup> Chin baria'h Jesuhs la'n guido' roo', chi'chi guñi' tuhbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h, rahbi ba:

—Mwehsu, jbwah'ha dxiah roo ra' ca nee bwa'ha yuu' rooza ra' ca!

<sup>2</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—¿Ta rwa'ha lu'h yuu' roo rii' nnah? Per zadzihn dxyih nin ayi dxia'hancha nin tuhbi dxiah nin dzi'ba yihca lasaa' ra', garaa ra'n zibwih ra'n.

*Sehn ra' nin gaca chin amwerla ñichiloh guidxyiyuh*

*(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)*

<sup>3</sup> Lwehgu zeenee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tuhbi dahan nin laa Olivo nin ria'han gahxu hasta zohba guido', ri'chi zohba Ñi'h, chin gunaabadxyi'dxyi ra' Pehdru cun Jacobo cun Jwahn neezaa Andrehs loh Jesuhs squii':

<sup>4</sup>—Gunnah loh nu, ¿cuuca gaca cohsa ra' ca, nee xa naa sehn ra' nin gaca chin amweer la'n gaca ra'?

<sup>5</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulgahca nasiin tin ayi chyuulla gusagui'hi la'h tu, <sup>6</sup> laasii zi' ziahan ra' bwiinn nnaa ra' ba: “Na'h naan Crixtu”, ya zi'chi gusagui'hi ra' ba ziahan bwiinn.

<sup>7</sup> 'Chin dxiinn tu cayahca guehrru riidxiinn lasaa' ra' bwiinn o guelnadxyi'bi xteenn guehrru, ayi xi lligaaba guunn tu laasii zi'chi nahpa gaca, per nagahdxi gadzihn dxyih nin ñichiloh guidxyiyuh. <sup>8</sup> Tuhbi lahdxyi bwiinn guca'nee la'h stuhbi lahdxyi bwiinn, neezaa paaldae ra' gubieerna chindxinee la'h spaaldae ra' ba, nee gaca lloh roo' ra' ziahan lahta, nee chuu za gubihn ziahan lahta, per galoh gaca garaa ra' cohsa ra' rii' gue'du so'baloh zi' guelrza'cazii ni'chi.

<sup>9</sup> 'Gulgaca nasiin laasii zina'zu ra' ba la'h tu neezaa zuti'dxi ra' ba la'h tu loh ra' guxchisi, nee guca'yahga ra' ba la'h tu la'n xquido' bi'tu'hn ra' ba, cun zuti'dxi ra' ba la'h tu loh ra' gobernador ra' cun loh ra' rrehyi ra' tin gaca guiñi' tu xchi'dxyi'hn loh ra' ba. <sup>10</sup> Galoh nin nagahdxi gaduhbi guidxyiyuh, nahpa guidi'chi xchi'dxyi Dxiohs loh garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, <sup>11</sup> nee ayi xi lligaaba guunn tu xa guiñi' tu loh ra' ba chin guina'zu ra' ba la'h tu, chin guti'dxi ra' ba

la'h tu loh ra' nin rnabwa'. Gulguiñi' loh ra' ba nin guluu'yi Dxiohs la'n lasto' tu guiñi' tu, laasii ayi la'h dxi'h tu nin guiñi' sino que Spíritu Saantu nin rbweeza la'n lasto' tu gacanee la'h tu. <sup>12</sup> Ndxihw ra' zuti'dxi ra' ba bwihtsi ra' ba loh guelguhchi, cun nee daada ra' cun llii'n ra' ba ya llii'n ra' ba zuca'nee ra' bi la'h ra' ba, tin guti'dxi ra' bi la'h ra' ba loh guelguhchi, <sup>13</sup> ya garaa ra' bwiinn guidxyiyuh guidxyi'chinee ra' ba la'h tu laasii riachiisto' tu xchi'dxyi'hn, per bwiinn nin ayi cwe'hesto' ñi'h xchi'dxyi'hn bwiinn chi ta'h loh duhlida tin guziaa ba dxibaa'.

<sup>14</sup> 'Ya chin gwa'ha tu nin naa guelrdxyi'chinee loh Dxiohs, nin naa guelruñichiloh loh Dxiohs ziga baze'ta guehtu profeta Daniel; chin gwa'ha tu zuu ni'chi nez ayi ruhnn tucagri suu'hun, ni'chi bwiinn ra' nin rii guihtxyi Judea nahpa gullu'n ra' ba para loh dahan, <sup>15</sup> ya bwiinn nin caa yihca yihdzi ñi'h ayi dxieeta ra' ba chegale'he ra' ba xixteenn ra' ba la'n yihdzi ra' ba, <sup>16</sup> ya bwiinn ra' nin rii ra' la loh dahan ayi ru guibia'garii ra' ba chegalli'hi ra' ba xahba ra' ba. <sup>17</sup> ¡Prohbi la'h ra' gunna'h nin nu'a llii'n ra' la'n dxyih ra' chi o gunna'h ra' nin ca'ha bado'! <sup>18</sup> Gulguinaaba loh Dxiohs ayi gaca cohsa ra' rii' loh bwe'hw nin rahca nahlda, <sup>19</sup> laasii guelrza'cazii nin chuu loh guidxyiyuh la'n dxyih ra' chi gacan guelrza'cazii roo ru loh xichi'zi stuhbi guelrza'cazii nin guhca cun nin cayahca dez chin gulahchixchih Dxiohs guidxyiyuh, nee ayi guibia'garii stuhbi guelrza'cazii ziga ni'chi, <sup>20</sup> nee sidela la'h Dxiohs ayi guchyuu'ga Ñi'h yihca ra' dxyih ra' chi, ayi chyu ta'h tii'; per zuchyuu'ga

Ñi'h yihca ra' dxyih chi laasii nadzii'hi Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' nin bibwi'hi ra' la gaca ra' xpwiinn Ñi'h.

<sup>21</sup> 'Nee chin gadzihn dxyih ra' chi, sidela chyulla nnaa loh tu: “¡Bwa'ha, la'h Cixtu zuu rii!” , o “¡Bwa'ha, ri'chi la'h ba zuu!” , ayi chechiisto' tu bwiinn nin nnah zi'chi, <sup>22</sup> laasii bwiinn ra' nin rñi' si, nnah naa ra' ba Cixtu nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs ya zuhnn ra' ba sehn ra' cun dzi'n roo' ra' tin zi'chi gusagui'hi ra' ba la'h ra' bwiinn, nee sidela ñahca pwehda hasta nee bwiinn ra' nin guli Dxiohs guiclaa'dzi ra' ba gusagui'hi ra' ba. <sup>23</sup> Ni'chin nin gulgaca nasiin. Loh garaa ra' cohsa ra' rii' la'n guñi'neen la'h tu.

*Jesuhs guñi' xa gaca dxyih nin gabia'garii Ñi'h loh guidxyiyuh*

*(Mt. 24.29-35, 42.44; Lc. 21.25-36)*

<sup>24</sup> Rahbi za Ñi'h:

—Per chin cha'loh ra' dxyih xteenn guelrza'cazii chi, zacahyi loh gubihdxyi neezaa bwe'hw ayi gudi'hi ru bia'ñih, <sup>25</sup> neezaa dxih nin nuu llaa'ndxibaa' dxiaaba ra'n hasta nee cohsa ra' nin rbahchi xnehza dxih nin nuu llaa'ndxibaa' guiñi'bi, <sup>26</sup> ya chi'chi gwa'ha ra' bwiinn gadzihna'hn ziga bwiinn nin gulu'nehza Dxiohs, dxie'ldahn la'n xcahyi cun gaduhbi guelrnabwa' cun lla'ñih, <sup>27</sup> ya guixe'hla ra'n xaanjla'hn gaduhbitii' loh guidxyiyuh cun gaduhbitii' dxibaa' tin gutiaa'ha ra' ba la'h ra' bwiinn nin guli Dxiohs.

<sup>28</sup> 'Gulguia'ha loh tuhbi yahga ñiigu; chin gwa'ha tu la'ra' yahga cabwe'he bwii'ni'hn, la'hgahca tu



rahcabwa' tu lwehgu radzihn bwe'hw nin dxi-aaba ñihsadxiah, <sup>29</sup> zi'chi gahca za chin gwa'ha tu la'ra' cohsa ra' rii' cayahca, la'h gahca tu gacabwa' tu lwehgu gahca guibia'gariin tin guin-abwa'n. <sup>30</sup> Guchiin nin rñi'n loh tu, garaa cohsa ra' rii' gacan galoh gachi ra' bwiinn nin rii nabahan ra' la'n dxyih ra' rii'. <sup>31</sup> Dxibaa' cun guidxyiyuh ziñichiloh ra'n per xchi'dxyi'hn ayi ñichiloh ra'n, <sup>32</sup> per dxyih cun hohra nin gaca cohsa ra' chi ayi chyu gaann; nin xaanjla ra' Dxiohs ayi gaann ra', cun na'h nin naan Llii'n Dxiohs ayi ga'nnahn xohra gaca cohsa ra' chi, sino que yu'bi Xtaadasihn naann xohra gacan, <sup>33</sup> ni'chin nin gulgaca nasiin laasii ayi chyu gaann xohra gadzihn dxyih ra' chi. <sup>34</sup> Gacan ziga tuhbi ndxi'hw nin rusia'han yihdzi ñi'h, bachi'h zee ba zihtu roo', ya rusia'hantee ba garaatii' la'h xmooza ba, cada tuhbigah ra' ba cun dzi'n nin nahpa guunn ra' ba, ya rahbi ba loh mooza nin rahpa rwaa' lee' guhlda'tsi ba. <sup>35</sup> Zi'chi za gulcwihsiin laasii la'h tu naa tu ziga la'h ra' ba nin ayi gaann tu cuuca guibia'garii xballwa'n tu; ayi gaann tu gu gudxyih gabia'garii ba o garoolda gue'la, o gucahyi, o rsiiyido', <sup>36</sup> tin ayi darpwenta guibia'garii ba nee na'llgahsi si tu. <sup>37</sup> Nin rñi'n loh tu cañi'n loh garaatii' tu; ¡gulcwih nasiin para hohra chi!

## 14

*Bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guina'zu ra' ba la'h Jesuhs*

*(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)*

<sup>1</sup> Ria'dxyi schiohpa dxyih para lañih paascu chin rahw ra' ba pahn nin ayi rahcacha'yi cun levaduhra, ya bwiinn ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi Moisehs, cadxi'hyi ra' ba xa guunn ra' ba tin chiinn ra' ba la'h Jesuhs pur guelrusagui'hi nin xclaa'dzi ra' ba guunn ra' ba, <sup>2</sup> pwihsi nuhn ra' ba rahbi:

—Ayi chyu chiinn la'h Jesuhs dxyih lañih tin ayi chasa ra' bwiinn guihdxyi chindxylenee ra' ba la'h nu'h.

*Tuhbi gunna'h nin guda'bi nsehchi nahxi yihca Jesuhs*

*(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)*

<sup>3</sup> Chin nuu Jesuhs tuhbi guihdxyi nin laa Betania, gwah Ñi'h yihdzi Simohn nin guhchyi guii'dxiu tihxi ñi'h; ri'chi zohba Jesuhs hasta zuu mweella chin badzihn tuhbi gunna'h nin gwanee tuhbi mwehdxu bi'tu'hn nsehchi nahxi nin lasahcaduxa mweeyi ziahan, seguihdu gutaa'ha bi yahnn mwehdxu chi, chi'chi guda'bi bi nsehchi chi yihca Jesuhs, <sup>4</sup> ya bidxyi'chi nuhn ra' nin rii ri'chi, chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Xixnaa calli'n nsehchi nahxi ca? <sup>5</sup> Ñahca ñidoo'hon mas chohnna gaywa'h denariu, tin ñahcane'e'hen la'h ra' bwiinn prohbi.

Ya ni'chin cañi'yah ra' ba la'h gunna'h chi, <sup>6</sup> ya rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgasaa'n bi; ¿xixnaa cayuhnn tu llahn la'h bi? Naa bwen nin bwi'hnn bi, <sup>7</sup> pwihsi bwiinn prohbi zwa'ha tu loh ra' ba gaduhbi nin guibahan dxi'h tu nee zahca gacanee tu la'h ra' ba chin xclaa'dzi chi'h zi tu; per na'h ayi gaduhbi nin

guibahan tu gwa'ha tu na'h o chuuneen la'h tu.  
<sup>8</sup> Gunna'h rii' bwen gahca bwi'hnn bi cun nin guhca bwi'hnn bi: guda'bigah bi nsehchi nahxi na'h, tin chee xcwee'rpuhn la'n ba'. <sup>9</sup> Guchiin nin rñi'n loh tu, ca chi'zi lahta xteenn guidxyiyuh hasta gadzihn xchi'dxyi Dxiohs ziñi' ra' za ba xcweenta nin bwi'hnn gunna'h rii' pur na'h, tin dxiagannasto' tu la'h bi.

*Judas batoo' la'h Jesuhs*

*(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)*

<sup>10</sup> Pwihsi seguihdu guca'ha Judas Iscariote, nin naa tuhbi xpwiinn Jesuhs loh gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h, gwaguihntsi ba loh ra' bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza tin dxiiu'n ntriehgu Judas la'h Jesuhs loh ra' ba, <sup>11</sup> ya chin bihn ra' ba zi'chi guunn Judas biahxi ra' ba, ni'chin guhdzi ra' ba gudi'hi ra' ba nuhn mweeyi la'h Judas sidela guunn ban, chi'chi guza'loh gudxi'hyi Judas xa guunn ba para dxiiu'n ba ntriehgu la'h Jesuhs loh ra' ba.

*Lulchima nin gudahwxchihnee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h*

*(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; I Co. 11.23-26)*

<sup>12</sup> Ya mwer dxyih lañih chin rahw ra' bwiinn Israel pahn nin ayi rahcacha'yi cun levaduhra, chin rdxiiinn ra' ba lli'hyi nin gahw ra' ba xchih paascu, pur nin riaganna sto' ra' ba dxyih chi nin bare'h ra' ba loh guihdxyi Egiptu, chi'chi gu-naabadxyi'dxyi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Canehza xclaa'dzi lu'h gachidi'hnncha'yi nu guelwahw xteenn xchih paascu rii'?

<sup>13</sup> Chi'chi guxe'hla Ñi'h chiohpa xpwiinn Ñi'h ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulcheh lahda guiidxyi. Ri'chi zadxa'ga tu tuhbi bwiinn nin nu'a tuhbi rii' ñihsa; chena'hla tu la'h ba, <sup>14</sup> ya hasta dxu'garii ba gulguiñi' loh nin naa yihdzi ñi'h ri'chi: “Nnaa mwehsu: ¿Canehza ria'han cwaartu hasta gahwchihnee ba xpwiinn ba xchih paascu rii'?” <sup>15</sup> Ya la'h bwiinn chi lwehgu si guluu'yi ba hasta naa cwaartu roo' nin nuu guiya' la'n naa listu la. Ri'chi gulguiguihn nin guida'wxchih nu'h.

<sup>16</sup> Chi'chi guna'zu nehza ra' xpwiinn Ñi'h tin zee ra' ba lahda guiidxyi chi, ya guyaa bare'caa garaatii' nin guhdi Jesuhs, chi'chi bwi'hnncha'yi ra' ba xchih paascu ri'chi para garaa ra' ba cun la'h Ñi'h, <sup>17</sup> ya chin guhca guxiin badzihnee Jesuhs la'h ra' snuhn ra' xpwiinn Ñi'h, <sup>18</sup> ya loh riiyahw ra' ba rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, tuhbi gahca tu ziga cayahwnee tu na'h rii' zutoo' na'h.

<sup>19</sup> Chi'chi guhca nalaasa sto' ra' xpwiinn Ñi'h, ya gunaabadxyi'dxyi ra' ba tuhbigah ra' ba loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—¿Ta na'han?

<sup>20</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Bwiinn chi naa tuhbi nin naa tu tsi'h bi-chiohpa xpwiinnahn, nin nuugagahdxyi xpahn ñi'h loh xplahtuhn ziga gahca na'h. <sup>21</sup> Guchii nahpa ziaa'hahn ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa

ndxi'hw, iper prohbi za la'h bwiinn nin gutoo' na'h! Mas cha'yi ayi ñaala ba loh guidxyiyuh rii'.

<sup>22</sup> Ya loh gaduhbi nin riayahw ra' ba, guca'ha Jesuhs tuhbi pahn, tin badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs, hohra chi gutaa'ha Ñi'hn gudxi'zi Ñi'hn loh ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gulguica'han, laasii dee nin naa ziga ti'xihn.

<sup>23</sup> Chi'chi guca'ha Ñi'h tuhbi cohpa vihnnu, ya chin guya'loh badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs, chi'chi badi'hi Ñi'hn la'h ra' ba tin gudxi'zi loh lasaa' ra' ba vihnnu chi, <sup>24</sup> chi'chi rahbi Ñi'h:

—Vihnnu rii' naa ziga rihn nin nuu'huhn, nin guilli'hihn chin chiinn ra' ba na'h xcweenta zihan ra' bwiinn guidxyiyuh, <sup>25</sup> nee guchiin nin rñi'n loh tu, ayi ru guibia'garii guee'hehn vihnnu la'h tu, hasta que no guee'heñin stuhbi hasta rnabwa' Dxiohs llaa'ndxibaa'.

*Rahbi Jesuhs guiñi' Pehdru ayi nu'nbwa'tii' ba la'h Ñi'h*

<sup>26</sup> Ya chin guya'loh bi'lda ra' ba tuhbi himno, chi'chi gwah ra' ba tuhbi dahan nin laa Olivo, <sup>27</sup> ri'chi rahbi Jesuhs:

—Garaatii' tu gusaa'n tu na'h nnague'la, laasii rñi'n loh Xchihtsi Dxiohs: “Gusaa'n Ñi'h chiinn ra' ba la'h baxtohra, ya lli'hyi ra' zullu'n ra' ma.” <sup>28</sup> Per chin gabahana'hn, galooruhn guzaa'ñiidxiuhn nez loh guihdxyi Galilea que la'h tu.

<sup>29</sup> Chi'chi rahbi Pehdru:

—Nicala garaa ra' ba gusaa'n ra' ba yi'h, per na'h ayi gusa'na'hn yi'h.

<sup>30</sup> Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guchiin nin rñi'n loh lu'h, nnah gue'la gahca antes nin guca'hyahn dxiidxinguhla chiohpa bweelta, ziñi' lu'h chohnna bweelta ayi nu'n'bwa'tii' lu'h na'h.

<sup>31</sup> Chi'chi rahbi Pehdru:

—Nicala gachi za nu'h, ayi gasa'na'hn yi'h.

Nee zi'chi gahca za rahbi ra' ru gallee xpwiinn Ñi'h.

*Gudihdxyi-gunaaba Jesuhs loh Xtaada Dxiohs Ñi'h loh weerta nin laa Getsemanii (Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)*

<sup>32</sup> Ya chin badzihnee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tuhbi lahta hasta laa Getsemanii, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulsohba rii' gaduhbi nin cwidxyi-guina'ba'hn loh Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' tin gacanee Ñi'h na'h.

<sup>33</sup> Ya gwanee Ñi'h la'h Pehdru, Jacobo, cun Jwahn, ri'chi guhca nalasa duxa sto' Ñi'h, <sup>34</sup> chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—La'n lasto'n nuu tuhbi guelnalasa xteenn guelguhchi, guldxia'han si rii' ayi gasi tu.

<sup>35</sup> Ya seguihdu gwah Jesuhs delanta ru, tin ri'chi baru'hn Ñi'h hasta loh yuh, tin gudihdxyi-gunaaba Ñi'h loh Xtaada Dxiohs Ñi'h tin ñulda'h Xtaada Ñi'h la'h Ñi'h loh trabahjw duxa nin nahpa tiidxi Ñi'h chi, <sup>36</sup> ya loh cabwihdxyi-canaaba Ñi'h rahbi Ñi'h:

—Paah, ¿tayi gaca gucha'h xigaaba lu'h tin guhlda'h lu'h na'h loh trabahjw duxa nin ti'dxi'hn? Per ayi gacan ziga naa xigaa'bahn sino que ziga naa xigaaba lu'h.

<sup>37</sup> Ya seguihdu gwasu'nchii Ñi'h tin gwaguaia'ha Ñi'h cuun ra' xpwiin Ñi'h, ya chin badzihn Ñi'h nez rii ra' ba, bwa'ha Ñi'h la'h ra' ba na'xgahsi, chi'chi rahbi Ñi'h loh Pehdru:

—Simohn, ¿ta na'xgahsi lu'h? ¿Ta nin tuhbi hohra ayi bwi'hnn lu'h waanta ñiria'xca'lda lu'h? <sup>38</sup> Ayi gasiru tu, mas cha'yi gulcwihtxyi-gulguinaaba loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h tu tin ayi gusagui'hi bwiinndaaba la'h tu. Lasto' tu xclaa'dzi guunn tu xnehza per tihxi tu casi'naa'han.

<sup>39</sup> Chi'chi biria'caa Ñi'h stuhbi nez rii ra' ba tin gudihdxyi-gunaaba la'ga'h Ñi'h loh Xtaada Dxiohs Ñi'h cun dxyi'dxyi gahca nin guñi' Ñi'h galoh, <sup>40</sup> ya chin gubia'garii Ñi'h stuhbi, la'h ra' ba na'xgahsi laasii nuu duxa baca'lda loh ra' ba, ya nin ayi gaann ra' ba xa ñusia'garii ra' ba dxyi'dxyi loh Ñi'h hohra chi, <sup>41</sup> ya nin riohna bweelta rbia'garii Ñi'h chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Ta zezahii' na'xgahsi tu? Gulchestii tin la'h hohra biga'ha guina'zu bwiinn duhlda la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. <sup>42</sup> Gulchestii tin gulcho'ho, laasii la'h nin guunn ntriehgu na'h ze'gadzihn.

### *Chin bina'zu Jesuhs*

*(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)*

<sup>43</sup> Ya gaduhbi nin cañi'gahca Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h, badzihn Judas nin naa tuhbi gahca xpwiinn Ñi'h cun ziahan ra' bwiinn nin nu'a ra' spahda cun garrohta, zee ra' ba pur xchi'dxyi ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun pur xchi'dxyi ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi

Moisehs cun pur xchi'dxyi ra' bwiinn guuhla ra' xteenn ra' bwiinn Israel. <sup>44</sup> Ya Judas nin biu'n ntriehgu la'h Ñi'h rahbi loh ra' bwiinn duhlda chi nin naa tuhbi sehn gaca squii':

—Bwiinn nin gucha'ga rwaa'hahn, bwiinn chi naa la'h ba; guina'zu tu ba nee gulgahpa dzi'tsi la'h ba.

<sup>45</sup> Pwihsi seguihdu gwabiiga Judas hasta zuu Jesuhs chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—¡Chaan Mwehsu!

Chi'chi bacha'garwaa' ba loh Ñi'h, <sup>46</sup> ya lwehgu gwabiiga ra' ba tin guna'zu ra' ba la'h Ñi'h, <sup>47</sup> per tuhbi ndxi'hw nin zuu hasta zuu Jesuhs gule'he bi tuhbi spahda tin bachyuu'ga bi dxiahga xmooza bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza, <sup>48</sup> chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn chi:

—¿Xixnaa rluu'yi nee xpahda cun garrohta nu'a tu ze' tu, tin guina'zu tu na'h ziga zi tuhbi guba'n?

<sup>49</sup> ¿Xixnaa chin balu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'h tu la'n guido' roo' garaa dxyih ayi guna'zu tu na'h? Per squii' gaca tin baria'caa ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs.

<sup>50</sup> Ya chi'chi garaa ra' xpwiinn Ñi'h basaa'n la'h Ñi'h cun biahchi ra' ba, <sup>51</sup> ya chin zeenee bwiinn duhlda ra' chi la'h Jesuhs neezaa tuhbi bi'nxtuhbi na'hla la'h Ñi'h du'bi bi tuhbi sahbna; guna'zu ra' ba la'h bi <sup>52</sup> per biria'tii' bi la'n sahbna chi ya bwi'hnn bi gahn ballu'n bi ziaa lla'teh chi'h bi.

*Gwanee ra' ba Jesuhs loh bixohza roo'*

*(Mt. 26.57-68; Lc. 22-54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)*



<sup>53</sup> Ya seguihdu gwanee ra' ba la'h Ñi'h loh bixohza nin mahzi rnabwa', ri'chi badiaa'haza snuhn ra' bixohza nin nahpa balaahui'hn guelrnabwa' cun neezaa bwiinn guhla ra' xteenn ra' bwiinn Israel, cun neezaa mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, <sup>54</sup> ya Pehdru zihtu-zihtu na'hla ba hasta laa'yitiaa'ha xteenn yihdzi bixohza roo', zohba Pehdru dxa'ga ba loh ra' bwiinn nin rahpa ri'chi, tin cagabihdxyinee Pehdru la'h ra' ba. <sup>55</sup> La'h ra' bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza, cun garaa ra' bwiinn guhla ra' cun nin naa ra' guxchisi, cadxi'hyi xiilla tuhbi xquelchiah Jesuhs tin gachi Ñi'h, per ayi bidxeela ra' ban. <sup>56</sup> Nee ziahan ra' ba guñi' ra' ba puur dxyi'dxyi dxixi'hw pur la'h Ñi'h, per dxyi'dxyi nin guñi' ra' ba pur la'h Ñi'h ayi naa ra'n tuhbiloh sino que guriin-guriin, <sup>57</sup> per gwasu'nchii snuhn ra' ba tin baca'chiah ra' ba la'h Jesuhs, rahbi ra' ba:

<sup>58</sup> —Garaa nu bihn nu guñi' ba: “Na'h gucwiin guido' rii' nin bwi'hnncha'yi ra' bwiinn, ya chin dxiohna dxyih, guunncha'yi'hn stuhbin nin ayi gaca cha'yi cun naa ra' bwiinn.”

<sup>59</sup> Per nicala squii' rahbi ra' ba per guriin-guriin guhca xchi'dxyi cada tuhbigah ra' ba, <sup>60</sup> ya chi'chi gwasu'nchii bixohza roo' nin rnabwa' galaayi ra' tin gunaabadxyi'dxyi ba loh Jesuhs squii':

—¿Tayi chixtee' lu'h? ¿Xi dee nugaca'chiah ra' ba yi'h?

<sup>61</sup> Per la'h Jesuhs ayi guñi'tii' Ñi'h, chi'chi gunaabadxyi'dxyi ba stuhbi loh Ñi'h:

—¿Ta yi'h naa lu'h Crixtu, Lli'n Dxiohs nin nabahan dzi'tsi?

62 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Na'han, ya la'h tu zwa'ha tu Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw soobaa Ñi'h xlahdu derehchu Dxiohs nin rnabwa'tii', nee zwa'ha za tu guibia'gariin la'n xcahyi llaa'ndxibaa'.

63 Ya chi'chi guca'ha bixohza nin rnabwa' chi gudxi'llu ba lahdxi nin nahcu ba, ziga tuhbi sehn cañi'yah Jesuhs la'h Dxiohs, ni'chin rahbi ba:

—¡Ayi xi xchi'hn ru nu'h dxihnn nu'h! 64 La'htu bihn la xa guñi'yah ba la'h Dxiohs. Nnahaxchi'h, ¿xi nnaa tu pur ni'ca?

Ya garaa ra' ba gunaaba ra' ba gachi Ñi'h. 65 Ya nuu ra' ba bachah xihin ra' ba loh Ñi'h cun neezaa basie'w ra' ba loh Ñi'h chi'chi गया'zi ra' ba loh Ñi'h, ya rahbi ra' ba:

—¡Guhcabwa' chyuñin nin गया'zi loh lu'h!

Ya seguihdu gudahpa ra' guixa'ga ra' loh Ñi'h.

*Guñi' Pehdru ayi nu'nbwa'tii ba la'h Jesuhs  
(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-29)*

66 Ya loh zohba Pehdru laa'yitiaa'ha la'n gueeta chi, gudii'dxi tuhbi gunna'h nin ruhnn dzi'n ri'chi, 67 chi'chi bwa'ha bi la'h Pehdru zohba ba gabihdxyi za ba cwee' dxih nin rii ri'chi, ni'chin rahbi bi loh Pehdru:

—Nee yi'h guyuu'nee lu'h la'h Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret.

68 Chi'chi rahbi Pehdru:

—¡Ayi nu'nbwa'n ba, nee nin ayiza rahcabwa'n xini'ca nin cañi' lu'h!

Lwehgu gwasuu ba nez hasta riuu'tii' ra' ba, ya hohra chi baca'hyahnn tuhbi dxiidxinguhla. 69 Ya

chin bwa'ha gunna'h chi la'h Pehdru stuhbi, rahbi bi loh ra' nin rii ri'chi:

—¡Gulguia'ha! ¡Bwiinn ca naa tuhbi xpwiinn Jesuhs!

<sup>70</sup> Per basagui'hi la'ga'h Pehdru stuhbi, ya mas balaagui'hn rahca rahbi ra' nin rii ri'chi loh Pehdru:

—¡Guchii pa'can! ¡Nee lu'h naa lu'h tuhbi xpwiinn Jesuhs, laasii naa lu'h tuhbi bwiinn Galilea!

<sup>71</sup> Chi'chi guzo'baloh guñi' chihpa Pehdru rahbi bi:

—¡Ayi nu'nbwa'tii'hihn la'h ndxi'hw ca nin ayi ga'nnahn xiñin nin riiñi' tu loon!

<sup>72</sup> Ya hohra chi gahca baca'hyahnn dxiidxinguhla nin raroopa bweelta, ya hohra chi baganasto' Pehdru dxyi'dxyi ra' nin guñi' Jesuhs loh bi: “Galoh nin guca'hyahnn dxiidxinguhla chiohpa bweelta, ya ziñi' lu'h nin rioonna bweelta ayi nu'nbwa'tii' lu'h na'h.” Ya chi'chi bwi'hnn bi lligaaba xcweenta ra' dxyi'dxyi ra' rii chi'chi guzo'baloh cayu'n bi nalasa duxa.

## 15

*Jesuhs delanta loh xquelrnabwa' Pilahtu  
(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28.38)*

<sup>1</sup> Ya chin barah gue'la, chi'chi badiaa'ha bixohza nin rnabwa' la'h garaa ra' bixohza cun bwiinguuhla ra' xteenn ra' bwiinn Israel cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, cun garaa ra' guixa'ga xteenn guido'; ya guluhlla si juunta chi chi'chi guna'zu ra' ba la'h Jesuhs bachi'bidu'h ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi biu'n ntriehgu ra' ba la'h Ñi'h

loh Pilahtu, <sup>2</sup> chi'chi gunaabadxyi'dxyi Pilahtu loh Ñi'h rahbi ba:

—¿Ta yi'h naa lu'h xrrehyi ra' bwiinn Israel?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh Pilahtu:

—Zi'chi; yi'h gahca guñi' lu'hn.

<sup>3</sup> Ya la'h ra' bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza baca'chiah dxixi'hw ra' ba la'h Ñi'h ziahan cohsa ra', <sup>4</sup> chi'chi gunaabadxyi'dxyi Pilahtu loh Ñi'h stuhbi rahbi ba:

—¿Tayi guñi' lu'h? ¡Bwa'ha ziahan cohsa ra' nin cagaca'chiah ra' ba yi'h!

<sup>5</sup> Per cun ayi guñi'tii' Jesuhs, tin mahzi ru badxyigaa' Pilahtu pur xcweenta Ñi'h.

*Gunaaba ra' ba baca'h Pilahtu la'h Jesuhs loh cruhzi*

*(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)*

<sup>6</sup> Ya ziga garaa yihza nin rahca lañih paascu, ruta'h Pilahtu tuhbi bwiinn nin ñie'w, ya ruta'h ba cuun chi'h zi nin rnaaba ra' bwiinn rla'h. <sup>7</sup> Ya la'n dxyih ra' chi ñie'w tuhbi ndxi'hw nin laa Barrabahs, pur gudxiinn ba nuhn ra' bwiinn cun garaa nin naa xpwiinn ba ñie'wnee ba laasii gudxiindxinee ra' ba la'h gubieerna César, <sup>8</sup> ya chin badiaa'ha ra' bwiinn ri'chi chi'chi gunaaba ra' ba loh Pilahtu, tin guunn ba ziga naa xcostumbre ba gazohba yihza, ruta'h ba tuhbi ra' bwiinn nin ñie'w, <sup>9</sup> chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' bwiinn chi:

—¿Ta xclaa'dzi tu guta'hn la'h xrrehyi ra' bwiinn Israel ra'?

<sup>10</sup> Squii' guñi' Pilahtu laasii guhcabwa' ba bati'dxi bixohza ra' nin rnabwa' la'h Ñi'h loh ba laasii cadxyi'chinee ra' ba la'h Ñi'h xixnaa riana'hla ziahan bwiinn la'h Ñi'h, <sup>11</sup> per bixohza

ra' chi, bachi'hyi ra' ba la'h ra' bwiinn tin gunaaba  
ra' ba gula'h Barrabahs xlawaa'ha Jesuhs,  
12 chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—¿Cuun xchi'h nin xclaa'dzi tu gu'nnahn cun  
nin rñi' tu rrehyi ra' bwiinn Israel?

13 Ya chi'chi guñi' ra' ba jweersi roo' rahbi ra' ba:

—¡Baca'h ba loh cruhi!

14 Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—¿Per xi mahla cayuhnn ba?

Per la'h ra' ba cun mahzi ru jweersi roo' rahbi  
ra' ba stuhbi:

—¡Baca'h ba loh cruhi!

15 Ya la'h Pilahtu, coma ayi xclaa'dzi ba dxia'han  
mahla ba loh ra' bwiinn, ya bata'h ba la'h  
Barrabahs; ya gunabwa' ba guca'yahga Jesuhs  
cun cwaarta, chi'chi biu'n ba ntriehgu la'h Ñi'h,  
tin baca'h ra' xsuldahdu ba la'h Ñi'h loh cruhi,  
16 ya gwanee ra' suldahdu la'h Jesuhs laa'yitiaa'ha  
xteenn palahsiu, ri'chi badiaa'ha ra' gaduhbi  
batayohn suldahdu, 17 chi'chi bagahcu ra' ba la'h  
Ñi'h tuhbi lahdxi murahdu, ya yihca Ñi'h gu-  
luu' ra' ba tuhbi curohna guihchii, 18 chi'chi  
guzo'baloh cabwihdxidixiah ra' ba rahbi ra' ba:

—¡Para tu'pazi guibahan xrehyi bwiinn Israel  
ra'!

19 Chi'chi guzo'baloh riigachiehlda ra' ba tuhbi  
ñihta yihca Ñi'h, cun bachahnxihin ra' za ba loh  
Ñi'h, chi'chi riigazu'nllihbi ra' ba nez loh Ñi'h, tin  
bwi'hnn ra' ba ziga zi nin cayaann la'h Ñi'h, 20 ya  
chin guya'loh basa'cazii ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi  
babwe'he ra' ba lahdxi murahdu chi tihxi Ñi'h,  
chi'chi gubia'garii bagahcu ra' ba nin naa xahba

Ñi'h, ya lwehgu zeenee ra' ba la'h Ñi'h tin guicah Ñi'h loh cruhzi.

*Chin gucah Jesuhs loh cruhzi*

*(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)*

<sup>21</sup> Chi'chi badxi'loh ra' ba la'h tuhbi bwiinn guiidxyi Cirene nin laa Simohn xtaada Alejandro cun Rufu, gue'du zie' ba gwah ba dahan, ya loh bachi'hloh ra' ba la'h ba ri'chi, bwi'hnn ra' ba jweersi la'h ba tin bi'a ba xcruhzi Jesuhs, <sup>22</sup> chi'chi zeenee ra' ba la'h Jesuhs tuhbi lahta hasta laa Gólgota (nin zee loh xchi'dxyi ra' ba yihca bwiinn guuchi), <sup>23</sup> neezaa badi'hi ra' ba vihnnu nin nuchi mihrra ñee' Ñi'h, per ayi gwaa' Ñi'h. <sup>24</sup> Ya lwehgu baca'h ra' ba Ñi'h loh cruhzi, ya suldahdu ra', gudzihta ra' ba baraja, tin zi'chi guyuu' nin guca'ha biga'zi xahba xahba Jesuhs.

<sup>25</sup> Xcaga' rsiiyi hohra nin baca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhzi, <sup>26</sup> ya dxyi'dxyi nin caa yihca xcruhzi Ñi'h caa'han xi pur guhchi Ñi'h rñi'n squii': "Dee naa xrrehyi ra' bwiinn Israel." <sup>27</sup> Neezaa chiohpa ra' bwiinn guba'n gucah ra' loh cruhzi cwe' xcruhzi Jesuhs; tuhbi ba lahdu derehchu Ñi'h, stuhbi ba xlahdu rrabwehsa Ñi'h. <sup>28</sup> Squii' guzo-hba xchi'dxyi Dxiohs hasta rahbi: "Loh ra' bwiinn mahla zuti'dxi ra' ba la'h ba." <sup>29</sup> Ya nin gudii'dxi ra' ri'chi guñi' tohnta ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—jBwehnu yi'h! ¿Tayi nnaa dxi'h lu'h gucwih lu'h guido' ya chohnna si dxyih nnaa lu'h guunn lu'h stuhbin? <sup>30</sup> jYannah balda'h yi'h gahca tin biehta loh cruhzi ca!

<sup>31</sup> Zi'chi gahca za bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza ballihdzinee ra' ba la'h Ñi'h cun mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi ya rahbi ra' ba:

—Balda'h ba paaldaa ra' bwiinn, per nnah ayi nuu guhlda'h gahca ba la'h ba. <sup>32</sup> Dxiehta ba loh cruhzi ca ziga naa ba Crixtu nin dxule'za nu'h, nee ziga naa za ba rrehyi loh ra' bwiinn Israel tin guidia'ha loh nu'h ya zi'chi chechiisto' nu'h la'h ba.

Neezaa tuhbi ra' nin caa loh stuhbi cruhzi tuhbi cwee' lahdu xcruhzi Ñi'h guñi' tohnta loh Ñi'h.

### *Guhchi Jesuhs*

*(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)*

<sup>33</sup> Ya chin guhca ziga chi'h laa'yidxyih hohra chi bi' tuhbi gue'la gaduhbitii' guidxyiyuh hasta xcachohnna gudxyih bia'ñih, <sup>34</sup> ya hohra chi gahca guñi' Jesuhs jweersi roo' rahbi Ñi'h:

—¡Eloi, Eloi!, ¿lama sabactani? —Squiii' rñi' dxyi'dxyi ra' rii': ¡Xtaada Dxiohsa'hn, Xtaada Dxiohsa'hn!, ¿xixnaa basaa'n lu'h na'h?

<sup>35</sup> Ya nuu ra' nin rii ri'chi bihn ra' ba nin guñi' Ñi'h ya rahbi ra' ba:

—¡Gulgaca'dxiahga! ¡Cabwihdxyi ba la'h Elías!

<sup>36</sup> Ya chi'chi ballu'n tuhbi ra' ba tin bagahdxyi ra' ba tuhbi esponja loh vihnnu naltaa, ya cun yihca tuhbi ñihta baca'h ra' ban rwaa' Ñi'h, ya chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—Gulgasaa'n, guidia'ha ra' nu'h ta zi' Elías dxie'gateeta la'h ba loh cruhzi.

<sup>37</sup> Per hohra chi gahca gudihdxyidxiah Ñi'h jweersi roo' ya lwehgu si guhchi Ñi'h, <sup>38</sup> ya lahdxi na'lda nin za'bi la'n guido' roo' biga'llun desde

guiya' hasta la'n gueeta, guhcan chiohpa taa'ha.  
<sup>39</sup> Ya chin bwa'ha capitahn romanu nin rnabwa'  
 nin zuu gahxu hasta caa Jesuhs loh cruhzi xa  
 guhchi Ñi'h, chi'chi rahbi ba:

—Guchii bwiinn ca, naa ba Llii'n Dxiohs.

<sup>40</sup> Neezaa guyuu' paaldaa ra' gunna'h nin gurih  
 zihu; loh ra' ba dxa'ga María Magdalena cun  
 María xmaah Jacobo nin bi'ti'hn cun Joseh cun  
 Salomeh. <sup>41</sup> Gunna'h ra' rii' naa nin gwana'hla la'h  
 Jesuhs nee bwi'hnn za ra' ba cumpañu la'h Ñi'h  
 chin guyuu' Ñi'h nez guihdxyi Galilea, nee ri'chi  
 rii za ziahan ru gunna'h ra' nin gwana'hla la'h Ñi'h  
 hasta guihdxyi Jerusalehn.

### *Chin biga'tsi Jesuhs*

*(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)*

<sup>42</sup> Chin gurih gue'la, neezaa guhca dxyih chi  
 bispra xteenn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwi-  
 inn Israel, <sup>43</sup> ni'chin bi' Joseh tuhbi bwiinn gui-  
 hdxyi Arimatea, Joseh rii' naa tuhbi nin dxa'ga  
 loh ra' nin rnabwa' la'n guido' roo' xteenn ra'  
 bwiinn Israel, cabweeza ba gadzihn xquelrn-  
 abwa' Dxiohs. Ni'chin nin bazuhchihpa sto'  
 ba tin gwah ba loh Pilahtu, tin gwaganaaba ba  
 si'guehlda Pilahtu tin batehta Joseh bwe'ltihxi  
 Jesuhs loh cruhzi. <sup>44</sup> Badxyigaa' duxa loh Pi-  
 lahtu chin bihn ba la'h Ñi'h guhchi, chi'chi gudi-  
 hdxyi ba capitahn nin cayahpa la'h Ñi'h, tin gu-  
 naabadxyi'dxyi Pilahtu gu guchii guhchi Ñi'h,  
<sup>45</sup> ya chin barah bati'dxi cweenta capitahn chi,  
 chi'chi guzi'guehlda Pilahtu tin bagate'ta Joseh  
 bwe'ltihxi Ñi'h loh cruhzi, <sup>46</sup> ya guzi' Joseh tuhbi



lahdxi sahbna batu'bi ban bwe'ltihxi Ñi'h chin batehta ba Ñi'h loh cruhzi, chi'chi baca'tsi ba bwe'ltihxi Ñi'h la'n tuhbi ba' dxiah, ya lwehgu bata'w ba rwaa' ba' dxiah chi cun tuhbi dxiah roo', <sup>47</sup> ya la'h María Magdalena cun María xmaah Joseh bwa'ha ra' ba ca biga'tsi bwe'ltihxi Jesuhs.

## 16

### *Jesuhs babahn loh guelguhchi*

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

<sup>1</sup> Chin gudii'dxi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwi-inn Israel, chi'chi guzi' ra' María Magdalena cun María xmaah Jacobo, cun Salomeh nsehchi nahxi ra', tin cheeta'bi ra' ban bwe'ltihxi Jesuhs, <sup>2</sup> ya mwer dxyih xteenn xmahn chi, gwah ra' gunna'h chi rwaa' ba' hasta biga'tsi bwe'ltihxi Ñi'h, nee rsiiyigah gwah ra' ba hohra pa'h nin zohbatahn gubihdxyi, <sup>3</sup> ya zeeñi' loh lasaa' ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Chyu ni'ca cooba dxiah roo' chi rwaa' ba'?

<sup>4</sup> Per chin bwa'ha ra' ba rwaa' ba', la'h dxiah roo' nin bie'w rwaa' ba' chi la'n bido'ba la, <sup>5</sup> per chin zeeyuu'tii ra' ba rwaa' ba' chi bwa'ha ra' ba zohba tuhbi ndxi'hw lahdu derechu xteenn la'n ba' chi, nahcu ba tuhbi lahdxi nin rca'bacha'h, ya la'h ra' gunna'h chi bidxyihbi duxa ra' ba chin bwa'ha ra' ba loh ndxi'hw chi, <sup>6</sup> per lwehgu guñi' ndxi'hw chi rahbi ba:

—Ayi guidxyihbi tu, la'n naann la cagadxi'hyi tu la'h Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret nin gucah loh cruhzi. Ayi Ñi'h rii', la'h Ñi'h babahn. Gulguia'ha hasta badzii'ba tu bwe'ltihxi Ñi'h. <sup>7</sup> Ni'chin nnah guldxiaa tin gulgahbi loh ra' xpwiinn Ñi'h cun

loh Pehdru: “Galoh Ñi'h chee ñiidxiuu Ñi'h para guihdxyi Galilea que la'h tu; ya ri'chi zwa'ha tu Ñi'h ziga pa'h gunah Ñi'h.”

<sup>8</sup> Chi'chi baria'tii' ra' gunna'h chi la'n ba' cun rdxyihbi duxa ra' ba, ayi xi guhdzi ra' ba loh nin tuhbi bwiinn.

*Jesuhs baluu'yiloh loh María Magdalena  
(Jn. 20.11-18)*

<sup>9</sup> Chin babahan Jesuhs loh guelguhchi tuhbi rsiiyido' mwer dxyih xteenn xmahn, baluu'yiloh Jesuhs mwer galoh loh María Magdalena nin babwe'he Jesuhs gahdzi bwiinn dxaaba sto' ñi'h. <sup>10</sup> La'h ba gwaguih'tsi ba loh bwiinn ra' nin guca'nzahnee Jesuhs, gaduhbi nuu nalasa sto' ra' ba, cun riyyu'n ra' ba pur la'h Ñi'h. <sup>11</sup> Ya chin bihn ra' bwiinn chi nabahan Jesuhs nee bihn ra' za ba bwa'ha María Magdalena la'h Ñi'h, ayi gwachiisto' ra' ba.

*Jesuhs baluu'yiloh loh ra' chiohpa xpwiinn Ñi'h  
(Lc. 24.13-35)*

<sup>12</sup> Gudii'dxi si dee' chin baluu'yiloh la'ga'h Jesuhs loh ra' chiohpa xpwiinn Ñi'h stuhbi foorma la'ga'h, loh nin zeezah ra' ba loh neziuh para loh dahan, <sup>13</sup> ya lwehgu gahca gwaguih'tsi ra' ba loh ra' snuhn lasaa' ra' ba, per nin la'h za ra' ba ayi gwachiisto' ra' ba.

*Jesuhs baluu'yiloh loh ra' gadzi'h bituhbi ra' xpwiinn Ñi'h  
(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)*

14 Ya pur lulchima baluu'yiloh Jesuhs loh ra' gadzi'h bituhbi ra' xpwiinn Ñi'h gaduhbi nin zohba ra' ba loh mwella, chi'chi gudxihndxi Jesuhs la'h ra' ba, laasii naa ra' ba bwiinn nahda duxa ayi gwachiisto' ra' ba la'h ra' bwiinn nin bwa'ha la'h Ñi'h nabahan Ñi'h, 15 chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulcheh gaduhbitii' loh guidxyiyuh, tin gulcheh galuu'yi xchi'dxyi Dxiohs nin guhlda'h la'h ra' bwiinn loh duhlda. 16 Ya bwiinn nin chechiisto' ñi'h dxyi'dxyi ra' rii' nee chioobaañihsa za ra' ba bwiinn chi zila'h loh duhlda, ya bwiinn nin ayi chechiisto' ra' ñi'h bwiinn ra' chi ziñihchi loh duhlda, 17 ya sehn ra' rii' guunn ra' bwiinn nin chechiisto' ra' ñi'h: Ya cun laan zahca gabwe'he tu bwiinn dxaaba ra' sto' ra' bwiinn, nee guiñi' za tu stuhbi dxyi'zah cuubi nin ayi rahcatii' tu, 18 zi'chiza sidela guina'zu tu bwe'lda ñala'dzi ra', ayi xi guunnee ma la'h tu, ya sidela guee tu xiilla cohsa nin rdxiiinn la'h bwiinn, ayi za xi guunnee'hen la'h tu; nee neezaa zahca gudzii'ba naa tu yihca ra' bwiinn dxyihdxyi tin dxiaca ra' ba.

*Jesuhs bacah llaa'n dxibaa'*  
(Lc. 24.50-53)

19 Ya chin गया'loh guñi' Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h lwehgu ziaagacah Ñi'h para llaa'n dxibaa' tin guzohba Ñi'h xlahdu derehchu Dxiohs, 20 ya seguihdu bidi'chi ra' ba tin zee galuu'yi ra' ba xchi'dxyi Ñi'h ziahan lahta, ya neezaa guhcanee Ñi'h la'h ra' ba tin bwi'hnn ra' ba sehn ra' cun dzi'n roo' ra'.

Pwihsi guya'loh dxyi'dxyi ra' nin baca'h San Marcu pur Jesucristu. Zi'chi gaca pwihsi.

**Xchi'dxyi cuubi dxiohs nin bie'galuu'yi daada  
Jesucristu (El Nuevo Testamento en el  
zapoteco de Chichicapan y en español)  
New Testament in Zapotec, Chichicapan  
(MX:zpv:Zapotec, Chichicapan)**

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Chichicapan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Chichicapan [zpv], Mexico

**Copyright Information**

© 1990, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

**The New Testament**

in Zapotec, Chichicapan

**© 1990, Wycliffe Bible Translators, Inc.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

f751ae13-0cd1-54fd-8c16-86718fb9cd5b